

A large, bold, black letter 'K' is centered on a white background. The letter is stylized with a thick stroke and a slight shadow effect. The word 'De kleine' is written in red, bold, sans-serif font across the top of the 'K'. The number '28' is written in red, bold, sans-serif font across the bottom of the 'K'.

De kleine

28

De K is weer in de maand. De K van Klei, van Keramiek, van Kunst. Maar ook van Kijken, Koesteren, **C**reatief en Knowhow. Kijk & lees in **de kleine K** wat er met Klei Kan.

de kleine K

nummer 28 april 2017

de kleine K

is hét onafhankelijke digitale keramiek-
magazine.

Elke maand vol inspiratie en knowhow. Met de
weerslag van mijn persoonlijke zoektocht naar
kwaliteit.

Van de inspiratie die het werk geven kan, van
de knowhow die de kunstenaar biedt.

Van het eigen karakter, dat iets laat zien van
de laag onder de werkelijkheid, het mysteri-
euze dat toch altijd een element van goede
kunst is.

Inspirerende keramisten dus en lekker prakti-
sche technische oplossingen.

Met op het podium geselecteerde tentoon-
stellingen en andere interessante evenemen-
ten. En op de [Facebook](#) pagina het actuele
keramieknieuws.

Mels Boom

De artikelen bieden ook veel mogelijkheden
om door te klikken naar websites: klik op de
gekleurde teksten of op de afbeeldingen. Klik-
ken aan de zijkant van de pagina's is gere-
serveerd voor doorbladeren in iBooks.

Gebruik het liefst [Acrobat Reader](#) om dit
magazine te lezen. In dat programma werken
ook de links naar andere pagina's in dit docu-
ment.

Als u op een pagina linksonder op *de kleine K*
klikt, gaat u naar de inhoudsopgave.

Klik hier als u de tekst
hierboven niet kunt lezen

Op de vorige pagina: Janina Myronova, *Figures-contours*, 2016, h 65 cm, foto: Grzegorz Stadnik

INSPIRATIE

Janina Myronova
Een mond vol fantasie

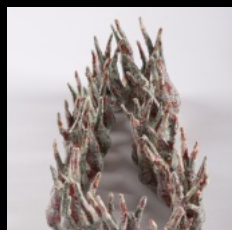

Anneke de Witte
Materie als uitdrukking van energie

Rizu Takahashi
Glimlachende klei

INSPIRATIE momenten

Tessa Eastman
Michal Fargo
Marjan Waanders

KNOWHOW de expert

Carolyn Genders
Laat zien hoe zij haar kleurige
werk maakt

KNOWHOW wat en hoe

Wat
Houtas
Hoe
Klei drogen

PODIUM & kleipers

Podiumdag
Westerwaldmuseum
Seladonmeister
Cor Unum
Een verrassend cadeautje
JAS/MV
Maastrichts Porselein

Colofon

Inspiratie

Janina Myronova

Een mond vol fantasie

Ja, een mond vol. Te vol lijkt het soms. De figuren van Janina Myronova zijn vol fantasie. Duistere fantasie, dat wel. Ze roepen vragen op: Wat gebeurt hier eigenlijk? Wat wil de kunstenaar uitdrukken? De ene figuur lijkt de andere te verorberen... Maar aan de andere kant heeft het werk ook speelse en vrolijke kanten, vooral in de kleinere objecten.

Ik zag het werk van [Janina Myronova](#) (UA, 1987) vorig jaar voor het eerst bij een bezoek aan het EKWC. Het waren heel persoonlijke beelden. Figuren in het wit, met zwarte lijntekeningen erop, fel ingekleurd. Met grote open monden of met twee hoofden. Met een soort Azteekse ogen, wijd opengesperd. Een been teveel. Siamese tweelingen, met de oren aan elkaar. Een vreemdsoortig universum. Maar de moeite waard om verder te onderzoeken.

Janina werkt niet alleen sculpturaal. Ze maakt ook gebruiksgoed met een knipoo. Vrij design

zogezegd. Serviesgoed, maar ook kleine, decoratieve voorwerpen. Het is werk vol verhalen. 'Dat klopt, elk stuk heeft een eigen story. Dat is er het eerst en daar ga ik van uit. Ik hoef er niet zoveel voor te doen, die ideeën komen vanzelf. Dan ga ik schetsen, op papier, en daarna ga ik met klei aan het werk. De tekeningen volg ik niet precies, het zijn meer aanleidingen voor wat ik doe. Want tijdens het proces gebeurt er van alles. Alsof de klei tegen me praat en dan doe ik

Op de vorige pagina:
Figures-contours (detail), 2016, h 65 cm
▼ *People in the middle of the day*, 2016, h 14 cm
Foto's, tenzij anders aangegeven: Grzegorz Stadnik

wat goed voelt. Tot ik de indruk krijg dat ik beter de volgende dag verder kan gaan. En dan doe ik dat. Plastic er over en even laten rusten.'

De figuren worden meestal met de hand opgebouwd. 'Die techniek geeft me vrijheid en werkt heel fijn, ik kan met gevoel werken. Met de grafische elementen die ik vaak gebruik, kan ik op een andere manier naar het werk kijken. Ze veranderen als het ware hun ruimtelijke tegenwoordigheid. De motieven die ik aanbreng passen elke keer weer bij het object. Soms is er een direct verband, maar vaak is de betekenis geslaagd. Ik houd van kleurige decoraties, gevat in zwarte lijnen. Die schilder ik met onderglazuren, maar ik gebruik ook wel *decals*, die ik zelf zeefdruk. Op het ogenblik maak ik veel mensfiguren en onderzoek wat ik kan met formaten, kleuren en materialen. De inspiratie daarvoor haal ik uit het dagelijks leven: mensen observeren, kijken naar de proporties van figuren, naar situaties, naar relaties, maar ook naar dieren. Het gaat er mij vooral om emoties te laten zien, bijvoorbeeld die van het accepteren van het eigen lichaam.

Op de vorige pagina: *Perfection in the imperfections*, 2013, h 47 cm ▼ *She with dog*, 2013, h 40 cm, foto: Ole Akhøj

Door hun open monden zijn mijn figuren door hun emoties met de wereld verbonden. En ik vind het mooi dat die monden vaak toeschouwers emotioneren.'

Oekraïne

Oorspronkelijk komt Janina uit de Oekraïne, uit een plaats die we vroeger op de kaart hadden moeten opzoeken, maar tegenwoordig helaas niet: Donetsk. 'Toen ik jong was, hield ik van dansen, muziek en tekenen, net als mijn zussen. De ene is nu zangeres en de andere modeontwerper. We hadden overal plezier in. Maar er komt een moment dat je kiezen moet. Dat was best moeilijk, maar ik denk dat ik de allerbeste keuze gemaakt heb door met kunst en keramiek verder te gaan. Gelukkig hebben ze daar thuis nooit een probleem van gemaakt. Ik was vrij om te doen wat ik wilde en kreeg bovendien vaak goed advies van mijn ouders. Ik ging naar de kunstacademie in Donetsk en koos er keramiek als richting. Want ik vond klei geweldig vanaf die eerste keer dat ik er een beeldje van maakte. Ik kon er niet mee ophouden en probeerde van al-

les en nog wat. Dat doe ik nog steeds. Andere materialen en technieken zijn niet veilig voor me. Volgende maand ga ik bijvoorbeeld met glas werken, heel spannend, en kijken hoe ik dat met keramiek kan combineren.'

Na de kunstacademie ging Janina verder studeren in Lviv, in het westen van de Oekraïne, waar ze haar Masters haalde. Ze verhuisde naar Polen, waar ze in 2006 voor het eerst was en zich meteen thuisvoelde. Daar begon ze aan de Eugeniusz Geppert Academy of Art and Design aan haar promotieonderzoek. Inmiddels studeert ze als Erasmus uitwisselingsstudent aan de Burg Giebichenstein Kunsthochschule in Halle (DU).

Fantasie

Janina vindt het heerlijk om met klei te werken. 'Het is een fantastisch materiaal, het stelt me helemaal geen grenzen en ik kan er ruimtelijk mee werken, maar ook grafisch. Ik kan het beschilderen, het oppervlak structuur geven. Maar het spannendst vind ik het ultieme moment als de oven opengaat. Je weet nooit wat je te wachten staat...'

Sinds een tijdje werkt ze met porselein. 'Dat is echt anders. Het is een mooi materiaal en op de een of andere manier heeft het de schaal van mijn werk beïnvloed. Het is kleiner geworden. En het drogen en stoken is natuurlijk riskanter.' Dat de klei haar geen grenzen stelt, is goed te zien. Figuren zijn er in groot en klein formaat, soms gecombineerd met tekeningen, die aan Takamori doen denken. Daarbij lopen de tekeningen over in de sculpturen: porseleinen koppen op getekende lijven. Maar er zijn ook de humoristische *People Bunnies*, samengevat in een glasplaat vormen zij een metafoor voor de menselijke idiotie. Apart is ook *Underwater World*: telkens drie porseleinen figuren, twee vrouwen en een man. Gelijk van vorm, maar verschillend van beschildering. Ze zitten in opengesneden glazen potten, gevuld met water. Op die manier worden de sculpturen door het licht en het water vervormd. En... ook zij staan weer met de mond open.

Op de vorige pagina: ▲ *Underwater World*, 2012, 40 x 70 x 20 cm, foto: Mykhailo Kozhemiako

▼ *Wintercollectie*, 2015, foto: Olga Grabiwoda

Op deze pagina: *People Bunnies*, 2012, h 32 cm

Op de volgende pagina: *Athlete*, 2016, h 28 cm

Nummer 28 van de kleine **K!**

Wat begon met een eerste nummer van 11 pagina's is nu, na twee jaar, uitgegroeid tot een volwassen magazine, met interviews, stap-voor-stap artikelen en films. Met verhalen over en aankondigingen van actuele tentoonstellingen, markten en andere evenementen.

Inmiddels al meer dan 4.000 abonnees krijgen het magazine maandelijks in hun mailbox en duizenden downloaden een nummer.

Uit alle hoeken van de keramiekwereld komen lovende kritieken. Over de mooie vormgeving, de saillante teksten, de actuele verhalen en de interessante knowhow.

Naast het digitale magazine is in juli 2016 het eerste boek gepubliceerd. *Het grote **K** boek*. Met inspiratie en knowhow, voor amateurs en professionals. Ook dit boek blijkt aan een behoefte te voldoen en oogst veel waardering.

Al die lof komt niet alleen de uitgever toe, maar ook de schrijvers, die nu zonder beloning reizen en schrijven. Dat willen we veranderen. Daar is geld voor nodig. Bovendien willen we *de grote **K*** elk jaar gaan uitgeven. Tot nu toe is deze investering uit eigen zak betaald, maar dat zal niet jaarlijks gaan lukken. We vragen geen abonnementsgeld om het magazine zo toegankelijk mogelijk te houden. En we vermijden subsidies om onafhankelijk te blijven.

Daarom zoeken we vrienden. Ondersteun deze plannen en word **vriend** van *de kleine **K***. Of **Vriend**. Of misschien wel **VRIEND**. Als u zich aanmeldt, krijgt u jaarlijks een betaalverzoek per mail (geen incasso!) Klik daarvoor op de link op de volgende pagina.

Maak de keramiekwereld
mooier!

Word vriend van de
kleine K

...of Vriend

...of VRIEND

en steun zo *de kleine K*, om elke maand een
mooi magazine te kunnen uitgeven
en elk jaar de papieren versie:
het grote K boek

vrienden doneren € 20 per jaar,
Vrienden € 50 en VRIENDEN € 100

Ja, ik klik hier om mij aan te melden

Natuurlijk kunt u ook gewoon doneren op
IBAN **NL68INGB0007343733** t.n.v. Stichting k+K
Elk ander bedrag is ook van harte welkom

Anneke de Witte

Materie als uitdrukking van
energie

Energie. Dat is waar het op aan komt. Het stromen van energie. In haar werk schept Anneke de Witte beelden van dit bijna ongrijpbare gegeven. Landschap is daarbij haar belangrijkste inspiratiebron.

Anneke de Witte (NL, 1957) groeit op in Zeeland. De sfeer van het eilandbestaan neemt ze al vroeg in zich op. Met haar vader geniet ze van de natuur, kijkt ze naar het landschap en ervaart ze hoe dit tot ons spreekt. De vliedbergen – met gras en paden overdekte, kunstmatige heuvels – intrigeren haar.

Beeldhouwer

In het beeldhouwen aan de academie van Den Bosch vindt ze de uitdaging die ze zoekt: niet millimeteren en reproduceren, maar fysiek bezig zijn. Energie laten stromen. Ze leert werken met verschillende materialen: ijzer, brons, aluminium,

hout. Smeden wordt een passie. In haar werk – waarin landschap een centraal thema vormt – begint ze als vanzelf materialen te combineren. Ze krijgt er onder andere les van David van de Kop. Ze leert veel van hem. Als ze van platen een horizon smeedt, zegt hij: 'Dit is echt Zeeland. Kijk maar eens goed.' Dat resoneert. Na de academie verhuist Anneke naar Amsterdam. In haar nieuwe atelier is smeden geen optie. Mede daardoor gaat ze met andere materialen werken. Hoewel ze zich vooral een beeldhouwer voelt en niet zozeer een keramist, begint keramiek in haar werk een rol van betekenis te spelen.

*Op de vorige pagina: **Ice-Islands**, keramiek op brons, 2002, h 85 cm, foto: Rob Bohle*

*▼ **Vliedberg**, keramiek, 2000, h 35 cm*

*Foto's bij dit artikel, tenzij anders aangegeven:
Anneke de Witte*

▲ *Dance of the Islands*, keramiek op aluminium, 2002, h 38 cm

Op de volgende pagina: *Nine Stones, They Dance Around Noon* (detail), natuursteen op keramiek, 2007, h 95 cm

Fortificaties

Zoals de Zeeuwse vliedbergen haar intrigeren, fascineren haar oude forten als Maiden Castle in Engeland en de *alcázares* van Spanje. Ze is geboeid door de manier waarop deze bouwwerken opgaan in het landschap en door de ontdekking dat ze niet alleen bedoeld zijn geweest als verdedigingswerk, maar ook om mee te pronken. Haar geheel in keramiek uitgevoerde *Vliedbergen* hebben een gesloten vorm. Later werk, zoals *Citadella*, *Maiden Castle* en *Landschap – Verovering*, waarin de contourlijnen vormbepalend zijn, speelt met de ruimte rond het werkstuk.

Megaliëten

Hoe verbeeld je zoiets ongrijpbaars als de tijd? Anneke doet het door stenen te laten dansen, zoals in *Nine Stones, They Dance Around Noon*. De inspiratie voor dit beeld vindt ze in de raadselachtige megaliëten waarvan men zegt dat ze 'dansen op het middaguur'. Wat kan dit betekenen? Anneke verklaart het aldus: op het middaguur verplaatst de zon zich van het oosten naar het westen. Door de verplaatsing van de zon veranderen de schaduwen. Dit licht-en-schaduwspel, dat maakt dat de stenen lijken te dansen, hangt direct samen met het verstrijken

van de tijd. Uitgangspunt voor *Nine Stones* zijn zes brokken zandsteen. Om het dans-effect te versterken, kregen ze elk een keramische voet vol holtes en bollingen.

Eilanden

In de eilandbeelden komen alle thema's van haar werk samen. De symboliek is rijk: eilanden kunnen vanuit de verte lonken als een paradijs of veilige vluchthaven, maar ook opdoemen als een oord van verdoemenis. Een eiland verbeeldt individualiteit: oprijzend uit de diepte vormt het een rustpunt in de eeuwig stromende energie van de oceaan. Tegelijk beweegt het eiland zelf, belichaamt het een moment in de cyclus van ontstaan, bestaan en vergaan. Daarnaast is er een intrinsieke spanning tussen de zichtbare bovenkant en het onzichtbare onderwaterdeel. En alles is een uitdrukking van energie.

De keramische bovenkant maakt Anneke eerst. Uit praktische overwegingen – het is eenvoudiger andere materialen aan te passen aan het keramiek dan andersom – en omdat een voltooid bovenkant de fantasie prikkelt, vragen oproept omtrent het onderwaterdeel, de verborgen verbinding met het verleden, de herkomst. Dat geeft allerlei expressieve mogelijkheden.

▲ *Citadella*, keramiek, 2007, 190 x 95 cm

Op de volgende pagina: ▲ *Islanded*, keramiek op brons, 2010, Kop van Diemen te Amsterdam

▼ *Fandango, Dance of the Islands*, keramiek op aluminium, 2011, h circa 2 m

De eerste eilanden zijn een verbeelding van vuur en worden gedragen door ijzeren tafels. Door de combinatie van materialen ontstaat een intrigerende scheidingslijn die zich manifesteert als een haarscherpe waterlijn. In de serie *Ice-Islands*, waarin de sombere tinten van het bronzen onderdeel scherp contrasteren met de verlokkelijke, roomachtige kleuren van het keramische bovendeel, benadrukt ze die. In andere werken beginnen de eilanden te bewegen. Krabbelend op spinachtige poten in het kolossale *Islanded*. Wriemelend op zilveren pootjes in *Dance of the Islands*. Sierlijk zwierend in het manshoge *Fandango, Dance of the Islands*, dat een boeiende dialoog aangaat met de ruimte waarin het staat opgesteld.

Mallen

Anneke werkt regelmatig met mallen. Niet alleen voor onderdelen die later in brons of aluminium worden uitgevoerd, maar ook voor sommige ke-

ramische onderdelen. Klei is een eigenzinnig materiaal. Om geen hinder te ondervinden van krimp en andere ongewenste vervormingen, bouwt ze deze onderdelen eerst op uit klei. Ze maakt er dan een mal van en drukt daarin later weer verse klei. Het geeft haar grotere controle over het materiaal en maakt het uiteindelijke werkstuk minder zwaar, een zeer praktisch maar niet onbelangrijk argument.

Sander Hendriks

Het werk van Anneke de Witte is binnenkort te zien in [Museum Kranenburgh](#) te Bergen tijdens de tentoonstelling ter gelegenheid van het 70-jarig jubileum van het KCB,
Kunst = een veelkoppige draak,
2 april t/m 22 mei 2017.

Rizu Takahashi

Glimlachende klei

Rizu Takahashi wil zijn klei laten spreken, zijn karakter laten zien. Op een manier die uitdrukking geeft aan zijn visie op het leven. En met een typisch Japanse insteek: nadruk op de schoonheid van het vergankelijke, het ontbrekende, het imperfecte. Zijn stukken laten dat op een sterke manier zien, met hun massieve aardse uitstraling. Ze zijn vrij en direct uit massieve klei gesneden en met hout gestookt. Zo geven ze een gevoel van kracht en eenvoud.

Rizu Takahashi (JP, 1941) heeft een heel bijzondere benadering van zijn klei. 'Ik wil de klei laten glimlachen, een plezier doen. Want daar lijkt het op, vooral wanneer hij met hout gestookt wordt. Dan komt zijn karakter het beste tot zijn recht. Veel meer dan bij het elektrisch of met gas stoken.' Het is een typisch Japans idee: klei zijn karakter laten zien. De acceptatie van wat er is, wat de Japanners *wabi sabi* noemen: het definitieve en het tijdelijke. De schoonheid van het imperfecte, van de ouderdom, van de reductie

naar eenvoud. De betovering van het ongezien, dat onze verbeelding prikkelt. Het is de basis waarop veel Japanse kunst zich ontplooit. Met die kunst kwam Rizu al vroeg in aanraking.

Openbaring

'De interesse voor kunst heb ik van thuis meegereggen. Mijn vader was geen kunstenaar, maar tekende en schilderde goed. En dus had ik daar al op mijn negende les in, naast het leren

Op de vorige pagina: Vaas met asglazuur, 2016, h 27 cm

▼ *Chawan met shinoglazuur, 2013, h 9 cm*

Foto's bij dit artikel: Jérémie Logeay

Op de vorige pagina: Vaas met asglazuur en bamboe, 2016, h 42 cm ▲ Vaas met asglazuur, 2016, h 12 cm

omgaan met de *soroban*, het Japanse telraam. Later, aan de universiteit, ging ik Engelse literatuur studeren. Maar al gauw werd ik lid van een kunstkring en leerde daar meer over keramiek, tekenen en schilderen.'

Eenmaal afgestudeerd was Rizu vier jaar boeddhistisch monnik en ging daarna decors, de *mise en scène*, maken voor film en theater. Hij hield zich bezig met marketing en maakte reclamefilms. Tot hij op zijn negenendertigste op een tentoonstelling weer met keramiek in contact kwam. Het was een expositie van werk van de beroemde Japanse keramist Tokuro Kato (1897-1985). 'Ik herinner het mij nog precies. Er stond een *mizusashi* (水指, container voor koud water bij de theeceremonie), die Kato een speciale naam gegeven had: Kyokuya (緑也, Japanse voornaam).' Voor Rizu was het een

openbaring, de eerste échte ontmoeting met de keramiek. Hij ging er twee jaar later opnieuw mee aan de slag, bouwde een anagama in Nagano en bekwaamde zich in de theeceremonie bij een van de bekende theemeesters. Twintig jaar lang maakte hij keramiek, gebaseerd op de Japanse traditie: de eenvoud van Momoyama, op een moderne manier verwerkt.

Op reis in Frankrijk leerde hij zijn toekomstige vrouw kennen en verhuisde in 2004 naar de omgeving van Toulouse. Daar mocht hij de eerste tijd gebruik maken van de anagama's van keramisten in de omgeving, tot hij zelf zo'n oven gebouwd zou hebben. De anagama staat er inmiddels al weer een hele tijd en wordt twee keer per jaar gestookt. Op het terrein staan alleen houten gebouwen, op zijn Japans, zelf gemaakt.

▲ Chawan met asglazuur, 2016, h 10 cm

Kissako

‘Mijn atelier heeft een eigen naam, op een uit-hangbord: *Kissako* (喫茶去). Dat betekent officieel zoveel als theehuis of *een kopje thee drinken en dan weer gaan*. Maar er is ook een minder traditionele betekenis: *als je denkt een probleem te hebben waar je over wilt praten en je denkt dat dit met mij kan, dan luister ik graag*.’ Het laat zien dat Rizu alle elementen van het leven samenbrengt. Niet alleen de keramiek is belangrijk, hoewel die alles beïnvloedt, maar ook de thee, literatuur, muziek, dans en het samenzijn.

Yakimono

‘Het Japanse woord voor keramiek is yakimono (焼き物 , bakdingen), bijna als in het Franse *terre cuite*. Het gaat niet alleen om de klei, maar het is de combinatie die van belang is. Voor mij hoort daar nog het hout bij, waarmee gestookt wordt.

Want die stooktechniek maakt de klei interessant. Hij laat op die manier zijn karakter zien.’ Rizu koopt een groot deel van zijn klei in de winkel. Daarbij let hij vooral op de mogelijke stooktemperatuur, die moet zeker tot 1315 °C gaan. En hij kijkt ook naar het ijzergehalte. Voor de rest maakt het niet zoveel uit. Engobes en glazuren interesseren hem niet zo, behalve asglazuur en shino. Voor dit laatste glazuur zoekt hij zelf de benodigde veldspaten in de Pyreneeën en in de Auvergne. Als echte Japanner maakt hij zijn gereedschappen zelf. ‘Daarnaast vind je in het dagelijks leven ook altijd van alles dat goed te gebruiken is.’

Meestal heeft Rizu een Japanse techniek om zijn stukken te maken, *tama zukuri*. Dit is een andere naam voor *kurinuki* (zie de kleine **K** nr. 6), een manier om uit een blok klei een voorwerp te maken. Eerst wordt de buitenkant gesneden en

daarna de binnenkant uitgehold. Bij Rizu gebeurt het ook wel dat hij daarna het object nog in stukken snijdt en op een andere manier weer monteert.

Grassprietje

‘Ik heb geen vaststaande manier van werken. Ik zit elke dag met mijn handen in de klei. Dat is belangrijk. En dan komt het vanzelf. Soms heb ik gedroomd wat ik zou maken, soms ga ik gewoon voor een homp klei zitten en mediteer over wat de klei zou willen worden, wat hij mij vertelt. Maar mijn belangrijkste inspiratie zijn de natuur en het universum. Van een grassprietje tot de wind door de bladeren van een boom. Het universum is meer een filosofische inspiratie, een manier van denken. Begrip van de natuur en het universum is uiteindelijk een manier om mezelf te leren kennen, als onderdeel van het geheel. Er is bij mij geen speciale invloed van kunststromingen, van een andere kunstenaar of een be-

paalde stijl. Ik richt me op schoonheid zoals ik die aanvoel, die de mens voortbrengt. Ik houd van het normale, van normale mensen. Daar heb ik soms heel interessante ontmoetingen mee. Ze hoeven daarvoor niet beroemd of bekend te zijn, dat interesseert me helemaal niet.’

Gebakken keramist

Klei is uiteindelijk waar het om gaat. Het materiaal om de eigen visie mee uit te drukken. Die van eenvoud. Maar ook die van verbinding. Vandaar dat belang van het elke dag weer met de handen in de klei zitten. Maar in Rizu’s fantasie gaat het nog verder. ‘Weet je wat ik mooi zou vinden? Als ik mee de oven in zou kunnen, tussen al mijn stukken zitten, om met mijn eigen ogen te zien wat er gebeurt. Hoe het vuur er overheen strijkt. En misschien wel om wat potten zo te verplaatsen dat ze beter in de gloed staan.’ En die gedachte brengt een glimlach op zijn gezicht.

▼ *Kom met asglazuur, 2016, h 18 cm*

Op de volgende pagina: Doos met asglazuur, 2016, h 18 cm

LA CÉRAMIQUE

KERAMIEKCURSUSSEN IN FRANKRIJK

Leren en genieten in Cordes sur Ciel of La Borne
Werken onder leiding van professionele keramisten

In 2017 onder andere:

Monika Debus - Zoutglazuur bij lage temperatuur
Pep Gomez - Decoraties op steengoed
Fernand Everaert - Terra sigillata
Fritz Rossmann - Porselein
Richard Dewar - Zoutglazuur
Charlotte Poulsen - Dierfiguren

Klik hier

voor deze en veel meer cursussen

of kijk op www.laceramique.com | +33 (0)563537297

25 jaar bestaan

SCULPTURALE EXPRESSIE

Wekelijkse workshops beeldhouwen
boetseren

Aan de voet van de Pyreneeën.

In juli-aug.-sept., kleine groep:
6 uur les per dag, vakk. Docent,
in pracht atelier en pracht natuur,
Voll. Pension, Nederl. Talig

guy.gosselin@wanadoo.fr

www.moutondargile.com

SBB
Gouda

Ambachtelijke opleiding
keramische technieken

SBB Gouda is dé
Nederlandse
keramiekopleiding.
Ook voor masterclasses
en korte cursussen.

**U bent van
harte welkom!**

SBB Gouda keramiek opleiding

Winterdijk 4a, Gouda

0182 - 515 274

www.sbbgouda.nl

De **website**
van
de kleine **K**
is vernieuwd!

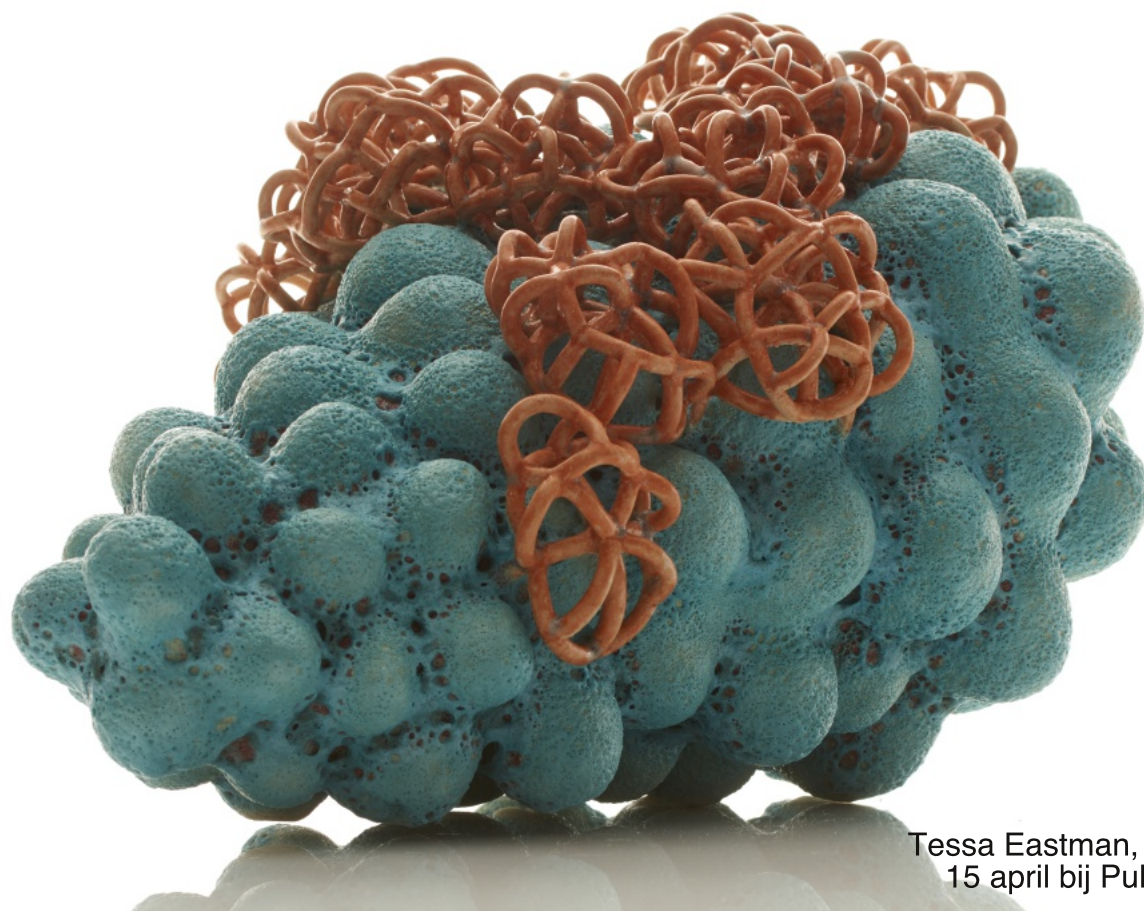
Uw keramische handboeken

Geschreven door **Netty Janssens**

Snel in huis?
Bestel via de
website!

Bestellen: www.ceramiccolor.nl

Tessa Eastman, te zien tot
15 april bij Puls, Brussel

Michal Fargo, te zien tot 15 april bij Puls, Brussel

Marjan Waanders, tot 19 april te zien bij
Galerie 44, Den Haag

Knowhow

De expert: Carolyn Genders

Voor Carolyn Genders is het samenspel van vorm, penseelstreek en kleur de essentie van haar keramiek. Het gaat om lijnen, vlakken en kleuren die in harmonie zijn met de onderliggende vorm. Juist dat samenspel en die harmonie geven eenheid aan de stukken. Ze zijn meer dan beschilderde vormen: de lijnen en kleuren benadrukken het eigen ritme van elk object.

Carolyn Genders (SG) is een meester in de beperking. Ze heeft haar grenzen heel duidelijk bepaald en daar is ze blij mee. 'Juist keramiek geeft zoveel mogelijkheden dat je de weg gemakkelijk kwijt raakt. Er is een eindeloos scala aan materialen en technieken. Combinaties te over. Ik heb er een paar gekozen en dat schept duidelijkheid. Ook dat geeft vrijheid, omdat ik precies weet wat ik doe.' Maar bij zo'n keuze moet een mens wel weten wat bij hem of haar

past. Om daar achter te komen is toch een ontdekkingstocht nodig. Wat kan er? Wat kan ik? Wat trekt me aan?

Een nieuwe draai

De klei achter in de tuin was voor de jonge Carolyn het begin. 'Toen was ik al met potten maken bezig. En later, op school, was er weinig gelegenheid om er mee verder te gaan. Maar mijn vader kende een pottenbakker in Londen

Objectfoto's bij dit artikel: Steve Speller

Procesfoto's: Carolyn Genders

▼ **Handheld forms**, 2016, 9 x 8 cm

en regelde dat ik daar tijdens de schoolvakanties kon werken. Ik kreeg er les van een van de draaiers en oefende eindeloos: cilinders draaien en weer doorsnijden. Maar natuurlijk probeerde ik ook van alles en leerde zo het materiaal beter kennen.'

In de jaren zeventig ging ze naar de kunstacademie in Brighton en daar kwamen ook andere materialen dan klei op het programma. Maar al snel had Carolyn door dat klei haar materiaal was. Ze maakte kennis met handopbouw en daar voelde ze zich helemaal bij thuis. 'Bij die techniek ben ik vanaf dat moment gebleven. Ik kan natuurlijk nog steeds draaien en dat is ook best wat waard.'

Na de opleiding was het tijd voor een eigen studio. Het eerste vrije werk was gebaseerd op tekeningen van gesteenten en botten. 'Op dat thema maakte ik een serie in zwart-wit. De

basisvormen werden in drukvormen geperst. Daarna werkte ik ze verder uit, voegde materiaal toe of sneed gedeelten weg. Er kwam dan eerst een laag wit glazuur op en na de eerste stook een zwarte laag, die ik inkraste.'

Het werk had succes en Carolyn was in staat om het via een aantal galerieën te verkopen. Na een aantal jaren wilde ze meer kleur in haar werk brengen en ging terug naar school voor een post-academische cursus aan het Goldsmiths College in Londen. 'Dat was toen, in de jaren tachtig, een opwindende omgeving. Er gebeurde van alles en ik kon me helemaal uitleven. Ik ontdekte sinterengobes en besloot voortaan een beperkter palet van materialen en technieken te hanteren. Alleen nog wit aardewerk als klei. Stoken op aardewerktemperatuur. Geen glazuur meer gebruiken, alleen nog sinterengobe. Me concentreren op de relatie tussen vorm en oppervlak. En

Op de vorige pagina: **Abstraction Red Interior**, 2016, 27 x 16 x 21 cm ▼ **Carnival**, 2016, 30 x 22 x 26 cm

ten slotte een even breed kleurpalet ontwikkelen als in de schilderkunst.'

Voor het kleurige werk nam Carolyn het landschap als inspiratie en haar stukken werden grote, driedimensionale schilderijen. Ze werd actiever in de keramiekwereld en ging naar het buitenland om haar werk te laten zien. Ook naar Nederland: Milsbeek, Swalmen. Haar technische en artistieke ervaring deelde ze in twee boeken: *Sources of Inspiration* en *Pattern, Colour & Form*. Het succes daarvan bracht haar naar het verre buitenland: ze gaf onder andere workshops in de VS, Italië en Israël.

Improvisatie

De verhuizing naar Sussex in 1999 bracht weer een verandering in het werk teweeg. De nabijheid van de bossen en de daar merkbare invloed van de seizoenen inspireerden Carolyn om haar

palet uit te breiden met terra sigillata. Zo ontstond een grotere rijkdom in texturen, van zijdezacht mat tot glanzende harde kleuren.

Nog maar kort geleden kwam opnieuw een verhuizing, ditmaal naar de zuidkust van Engeland. De invloed daarvan op het werk is niet zo groot. 'Inspiratie komt tegenwoordig meer van binnen. Na 35 jaar weet ik wel wat belangrijk is en wat niet. En ik voel me een abstract expressionist. Tijdens het werk weet ik precies waar het heen gaat. Maar dan wel met de vrijheid van improvisatie. Dat lijkt een tegenstelling, maar is het niet. Ik kan wel bedenken wat ik wil, maar moet mijn onderbewuste toch zijn gang laten gaan.'

Naast keramiek maakt Carolyn ook vinyl prints en schilderijen. 'Ik verdeel mijn tijd tussen die drie en er is een mooie kruisbestuiving. Buiten de keramiek is er dus geen echte beperking!'

▼ *Wake Up Spring!*, 2016, 15 x 25 x 18 cm

1. Ik ben deel van de keramiektraditie en gebruik de oude technieken en materialen, maar dan op een hedendaagse manier: opbouwen met rollen en stroken klei en beschilderen met slib. Als basismateriaal gebruik ik aardewerkklei en voeg daar wat molo-chiet aan toe, om hem magerder, steviger en stabiel te maken.

Ik begin met het walken van de klei.

2. Eerst vorm ik de bodem op het schijfje. Met de hand bouw ik dan de wand iets op en draai de buitenkant glad. De binnenkant werk ik met een lomer af.

3. Voordat ik stroken klei kan aanbrengen, moet ik de wand horizontaal afsnijden.

4. Vervolgens bouw ik de wand verder op met brede stroken klei, die ik goed vastmaak aan de ondergrond.

Bovendien zorg ik ervoor, dat de wand de juiste dikte krijgt.

5. Zo bouw ik steeds omhoog. Telkens na het toevoegen van een strook herhaal ik het vastmaken en verdunnen van de wand.

6. Als ik bijna boven ben, geef ik extra aandacht aan de vorm en de wanddikte aan de bovenrand.

7. De pot is nu bijna klaar. Ik vervorm hem aan een kant en met een houtje sla ik de hoeken er in.

8. De rand werk ik af met een surformblad.

9. Daarna strijk ik de rand glad met een droge spons.

10. Zodra de pot leerhard is, kan ik het slib gaan aanbrengen. Ik gebruik bij mijn werk zowel terra sigillata als sinterengobe. Om de goede kleuren te krijgen zijn er veel proeven nodig. Bij deze pot breng ik eerst twee lagen zwarte sinterengobe aan.

11. Met een eetlepel polijst ik het slib zo gauw het droog genoeg is.
12-13. Dan kan ik het lichtgrijze (nikkel) slib gaan kwasten.

14. Ook die laag polijst ik weer een beetje.

15. Met een metalen kam breng ik sgraffito aan.
16-17. Ik vind het mooier als de lichtgrijze vlakken een begrenzing hebben. Hier haal ik wat van de bovenste laag weg om een zwarte lijn te krijgen.

18. Vervolgens kwast ik witte cirkels slib over de ondergrond. Met een kraspen verduidelijk ik de begrenzing van de cirkels.

19. En dan is de laatste laag aan de beurt. Deze keer oranje. Ik meng het slib, kwast het op en laat het geheel wat drogen.
20. Uiteindelijk poets ik de lagen engobe glad met een plastic zak.

21

22

21. De oranje stippen krijgen nog wat extra aandacht. Met een lepeltje polijst ik ze wat meer.
22. En dan is het meeste werk gedaan. Nu kan de pot gestookt worden in de elektrische oven bij 1140 °C.

23

23. Het eindresultaat: Homage to Nicholson, 2016, 27 x 18 x 19 cm.

Houtas

Houtas is uiteraard verbrand hout. Afhankelijk van de houtsoort komt er per kilo hout tussen de 5 en 15 gram as vrij. Bij andere planten kan dat veel meer zijn, tot 70 gram aan toe. De as is zeer fijnkorrelig en dus goed bruikbaar in glazuren. Het materiaal kan zo uit de houtkachel gebruikt worden, maar is ook te koop. Het verdient aanbeveling om zelf verzamelde as te wassen en te zeven. Bij gekochte as is dat al gedaan. Wassen verwijdert oplosbare alkalische zouten die problemen kunnen opleveren, omdat ze op den duur gaan kristalliseren en daardoor de samenstelling van het glazuur veranderen.

Samenstelling

Houtas kan heel diverse oxides bevatten. De belangrijkste zijn meestal SiO_2 en CaO . Daarnaast komen Al_2O_3 , Fe_2O_3 , MgO , K_2O , Na_2O , P_2O_3 en MnO voor. De molecuulmassa en het gloeiverlies zijn natuurlijk door de verschillen in samenstelling niet te bepalen.

Klei

As kan in de houtoven door het vuur over de stukken heen gevoerd worden en verbindt zich dan met het oppervlak. Het vormt zo een glazuur. Het is ook mogelijk om vóór de stook as over de stukken heen te strooien of het tijdens de stook door de oven te blazen. Beide methoden kunnen minder natuurlijke effecten opleveren. De blaasmethode is alleen aan te raden bij ovens waarbij het niet erg is dat zich op de wand glazuur vormt.

Glazuur

As kan aan glazuur toegevoegd worden en dat kan heel mooie effecten opleveren. Bekend zijn lopende asglazuren. Een basisrecept is $\frac{1}{3}$ vette klei, $\frac{1}{3}$ veldspaat en $\frac{1}{3}$ as. Een dunne laag asglazuur over een speciaal slib kan prachtige oppervlakken geven (zie afbeelding). Gezien de vele mogelijkheden kunnen alleen door uitgebreid testen goede resultaten bereikt worden. Een probleem blijft de reproduceerbaarheid van het glazuur.

Kleur

Lichtgrijs, beige.

Uitzetting

Niet te bepalen.

Smeltpunt

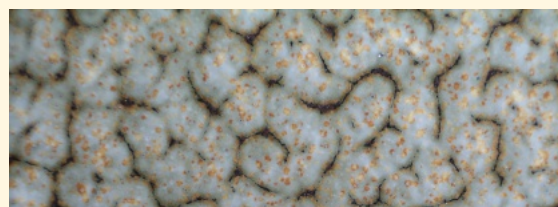
Niet te bepalen wegens verschillen in samenstelling.

Veiligheid

Vanwege de onzekere samenstelling en de zeer fijne korrel is het aan te raden om een goed stofmasker te gebruiken. Draag bij het wassen handschoenen: het mengsel kan bijten.

Kosten

Circa 13,00 €/kg.

Klei drogen

Het goed drogen van werkstukken uit klei is heel belangrijk; als dit onjuist of onvolledig gebeurt, kan het materiaal tijdens het drogen of tijdens de stook scheuren, vervormen, breken of zelfs ontploffen. Met als mogelijk gevolg een verloren stook, omdat soms de stukken in de oven rond vliegen... Maar wat is drogen eigenlijk? Hoe zit het natuurkundig in elkaar? En wat kunnen we daarvan voor de dagelijkse praktijk leren?

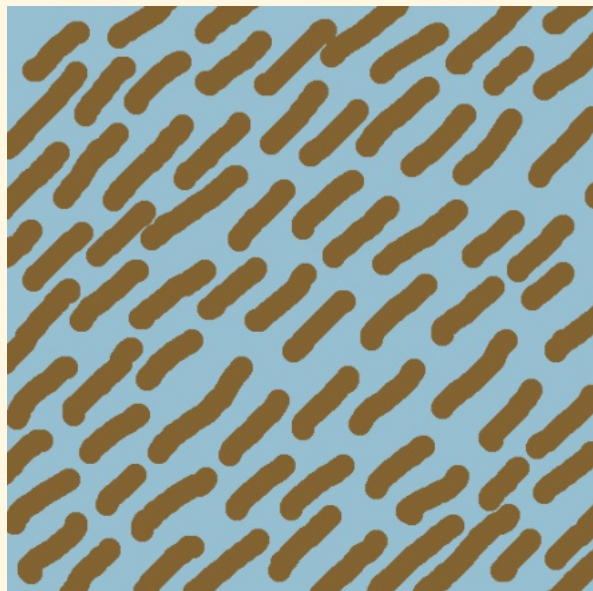
Krimp

Klei bestaat uit microscopisch kleine plaatjes. Tussen die plaatjes bevindt zich water. Daardoor kunnen de plaatjes ten opzichte van elkaar schuiven. Door dat schuiven is de klei makkelijk vervormbaar: hij is plastisch. Bij het drogen verdwijnt het water en zo komen de plaatjes dichter bij elkaar te liggen. Maar dat doen ze dus vooral in één richting: loodrecht op de plaatjes. Dat betekent, dat de krimp van klei in deze richting groter is dan in de andere. De mate van oriëntering van de plaatjes bepaalt het verschil in krimp in de verschillende richtingen.

Omdat de mate van krimp afhankelijk is van de plasticiteit van de klei, krimpt klei met toevoegingen zoals chamotte minder.

Dus...

- de mate van krimp kan enorm verschillen; normaal tussen de 3% en 6%, maar hij kan oplopen tot 10%, bijvoorbeeld bij porselein;
- test de krimp van de gebruikte klei door er in natte toestand een centimeterverdeling op te maken en na droging en stook opnieuw te meten;
- gebruik klei met zo weinig mogelijk oriëntatie: gietklei of klei zo uit het pak;
- walk de klei goed;
- rol platen klei in meerdere richtingen uit;
- besef wanneer de oriëntatie plaatsvindt: vooral bij rollen en draaien, repeterende vervormingen in één richting;
- gebruik, als dat mogelijk is, gechamotteerde klei.

Klei krimpt het meest haaks op de plaatjes. Dat komt omdat ze langer zijn dan dik. In de lengte is de krimp dus relatief minder. Boven is te zien hoeveel ruimte er tussen de plaatjes zit en op de afbeelding beneden is het water verdwenen. Het aantal plaatjes in de lengte is bijna even groot gebleven, in de breedte zijn het er veel meer.

Zwaartekracht

Wanneer een werkstuk staat te drogen, trekt de zwaartekracht zowel de klei als het water naar beneden. Het water kan in de kleimassa beter bewegen dan de kleideeltjes en zal dus langzaam naar beneden zakken. Met als gevolg een on-evenwichtige verdeling van water en dus van de krimp in het werkstuk. Maar de kleideeltjes kunnen eveneens iets bewegen en ook daardoor zal de krimp in de richting van de zwaartekracht iets groter zijn dan in andere richtingen.

Dus...

- zet stukken regelmatig op zijn kop, vooral bij dikke bodems.

Verdamping

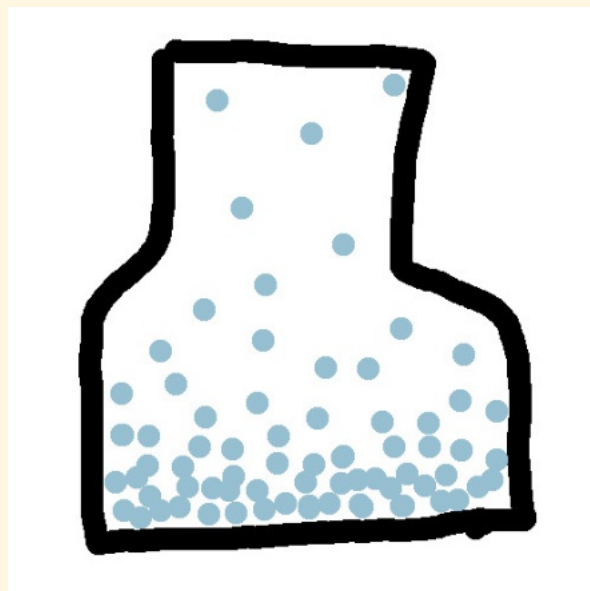
Aan de buitenkant van het drogende werkstuk verdampt water. Dat gebeurt tot er evenwicht is bereikt tussen de in-tredende en uit-tredende watermoleculen aan het oppervlak van het werkstuk. Bij de verdamping, die energie kost, wordt de temperatuur van het oppervlak lager. Dat vertraagt de verdamping, tenzij de temperatuur van buitenaf verhoogd wordt.

Dus...

- hoe warmer en droger de omgevingslucht, hoe sneller de droging; maar dit werkt bij klei niet helemaal zo, zie bij het volgende punt;
- omdat watermoleculen in de klei niet alleen van binnen naar buiten kunnen gaan, maar ook andersom, kan een droog werkstuk weer nat worden bij vochtig weer;
- vermijd tocht, omdat daardoor de verdamping plaatselijk groter wordt en dus ook de krimp;
- let op bij weersverandering: droge klei kan weer vocht opnemen.

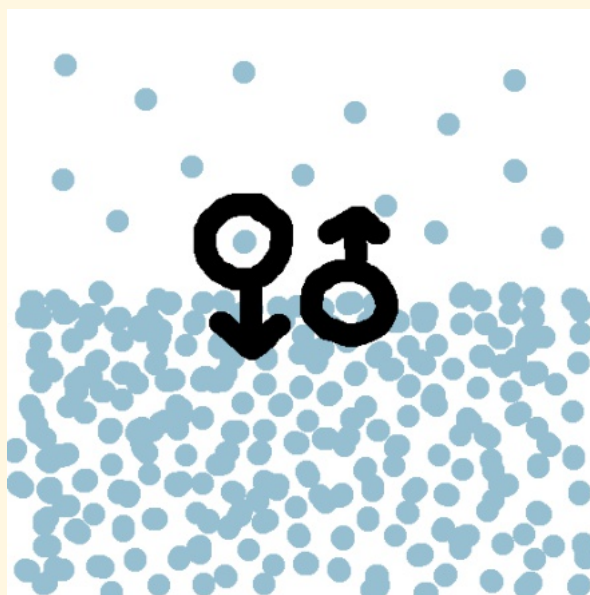
Breuk

Een werkstuk zal spontaan scheuren of breken zodra de interne spanningen groter worden dan de krachten die het bij elkaar houden. Die spanningen kunnen veroorzaakt worden door externe krachten (bijvoorbeeld door er iets op te zetten of aan te hangen) en/of interne krachten (verdeling van het materiaal en krimp). In

Het water verzamelt zich in de bodem, die vaak ook wat dikker is. Hoe minder plastisch de klei, hoe meer ruimte tussen de plaatjes, hoe meer gelegenheid het water daartoe krijgt (en hoe sneller de bovenkant droogt...).

Gebruik de oven vlak voor de stook als laatste droogkast. Dat kan op 100 °C. Laat alle openingen open om vocht te laten ontsnappen. Controleer met een spiegel of bril of er nog vocht uit de oven komt.

Als de moleculen in het water snel genoeg bewegen, genoeg energie hebben, kunnen ze de vloeistof naar boven verlaten. Dat is verdamping. Tegelijkertijd vallen er ook moleculen terug. Het dauwpunt is de temperatuur waar dit proces in evenwicht is.

dikke delen blijft langer water zitten, ze blijven dus dikker. Die drogen langzamer en op die manier ontstaan spanningen tussen dikke en dunne delen.

Dus...

- vermijd grote wanddikteverschillen;
- grote en/of dikke stukken drogen véél moeilijker dan kleine en dunne;
- monteer dikkere delen zo droog mogelijk;
- droog stukken met wanddikteverschillen of dikke wanden in een kleine ruimte, zoals onder plastic of onder een emmer; ook een wandrek dat aan alle kanten met plastic is afgeschermd kan goed werken;
- dek dunne delen apart af met (plak) plastic, want sommige vormen kunnen spanningsverschillen beter opvangen dan andere; ronde vormen doen dat beter dan hoekige of platte;
- zorg voor goede lassen.

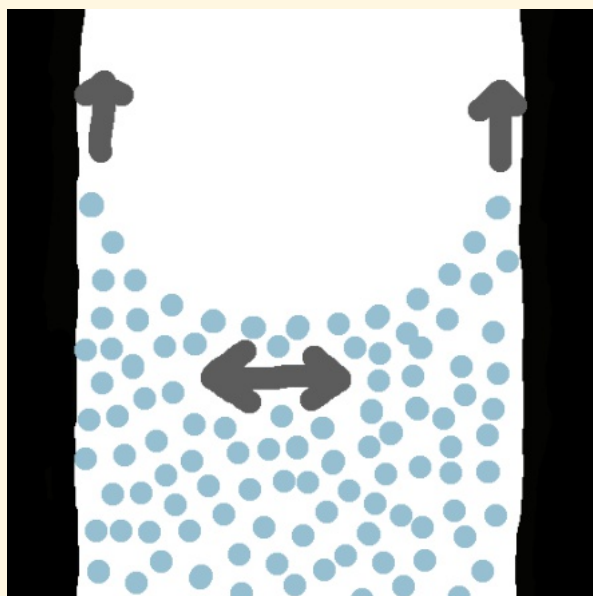
Verdeling

Water in het werkstuk zal zich gelijkmatig willen gaan verdelen door diffusie en capillaire werking. Deze verdeling wordt verstoord door de zwaartekracht en de verdamping aan het oppervlak. Het water gaat zich dan opnieuw verspreiden naar het oppervlak toe en er ontstaat een stroom van binnen naar buiten. Bij een te snelle droging wordt die stroom onderbroken en de capillaire werking verminderd.

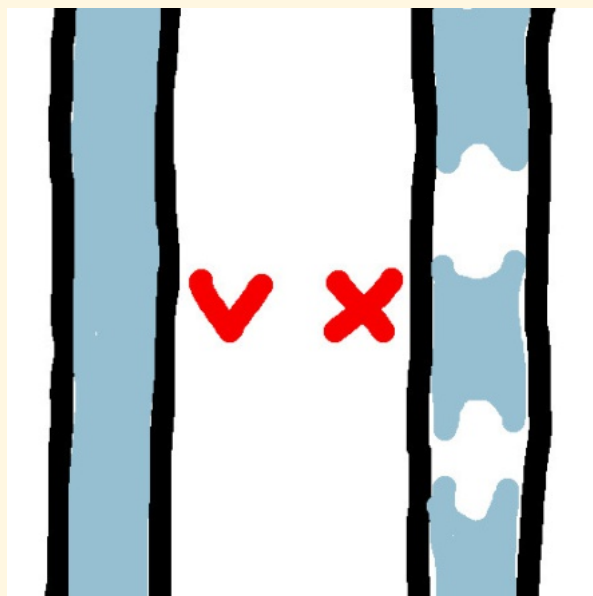
Dus...

- droog niet te snel;
- laat de vochtigheidsgraad van de (warme) omgevingslucht langzaam dalen door drogere lucht toe te laten stromen (in de industrie wordt op die manier in 20 minuten gedroogd!);
- randen en uitstekende delen drogen meestal sneller, bedek ze met kranten of plastic;
- vermijd plastic direct op de klei, doe er liever kranten of textiel tussen; er moet liefst wat ruimte zijn, anders is verdamping niet mogelijk.

Bij drogen is gelijkmatige afvoer van water belangrijker dan snelheid.

Capillaire werking is het verschijnsel dat een vloeistof in een nauwe buis omhoog kruipt, tegen de zwaartekracht in. Dat komt door de combinatie van de adhesiekracht (verticale pijlen) van de wand en de oppervlaktespanning van de vloeistof. De oppervlaktespanning wordt veroorzaakt door de cohesiekracht (horizontale pijl) tussen de vloeistofmoleculen aan het oppervlak.

Bij te snel drogen kan de capillaire werking worden onderbroken. Links vloeit het water mooi door de holte, rechts vloeit het water niet meer, omdat zich door de warmte stoom of lucht gevormd.

De grote K: de kleine K op papier

De grote **K**. Net als de kleine **K** gaat dit boek over keramiek, inspiratie en knowhow.

Hoe vind ik mijn eigen weg, mijn eigen stem, mijn eigen manier om me in klei uit te drukken? En als ik die wel al gevonden heb, hoe realiseer ik dan mijn werk? Met welke materialen, technieken en gereedschappen?

Dit boek gaat over inspiratie en knowhow. Het laat zien hoe bekende en beroemde kunstenaars hun inspiratie vinden en gebruiken om heel persoonlijk en karakteristiek werk te maken. En zij laten bovendien stap voor stap technieken zien waarmee dat werk gerealiseerd kan worden.

Vind nieuwe inspiratie, probeer nieuwe technieken uit. Combineer ze met wat u al doet. Lees over 45 interessante kunstenaars en ontdek hoe zij hun eigen weg gevonden hebben. Kijk in hun technische keukens. Bent u amateur of professional, galeriehouder of verzamelaar, dit boek zal een bron van inspiratie zijn.

Het grote **K** boek, **HET** grote KERAMIEK inspiratie en knowhow **BOEK**, Mels Boom, 2016, Stichting k+K, 256 pagina's, A4 (210 x 297 mm), paperback, genaaid, gedrukt op papier met FSC-merk, kleur, Nederlandstalig, ISBN 978-90-825430-0-1, € 29,95. Te koop via de [webshop van de kleine K](#), winkels voor keramische materialen en op markten waar de kleine **K** aanwezig is.

Reacties op het boek:

‘Een uitzonderlijk kwalitatief boek dat de keramiek behandelt met eerbied en diversiteit.’

‘Verrassend, interessant, fraai vormgegeven boek. Ben er blij mee!’

‘Ook in dit boek fantastische foto's en achtergrondinformatie. Top!’

‘Een musthave!!! Ik ben er heel blij mee!’

‘Ik vind het ook een prachtig en inspirerend boek. Bedankt eveneens voor de correcte levering.’

‘Mooi boek: ik heb er net heerlijk in zitten lezen.’

‘Dankjewel voor zoveel pracht en weelde.’

‘Fantastisch boek! Kan ik iedereen aanbevelen!’

‘WOW!! The book came in the mail. It is GLORIOUS!’

‘Het ziet er weer voortreffelijk uit.’

‘Kan ik iedereen aanbevelen!’

Keramikos Art Supplies

Nieuwe workshops en exposities

Bob van Schie

Eén of meerdelig mallen maken. Tijdens deze cursus mallen maken leert u een eenvoudige twee- of driedelige mal maken.

In de ochtend maken we de basis voor de mal.

Daarna gaan we de eerste helft afwerken en gieten dan de tweede helft. Na afwerking is de mal klaar en kunt u deze mee naar huis nemen.

Zaterdag 8 april 2017 van 10.00 - 16.00 uur.

Delfts Blauw schilderen.

Paul Bartels is 48 jaar geleden begonnen als plateelschilder. Na een jarenlange opleiding intern bij de Koninklijke Porcelijne Fles te Delft, tegenwoordig bekend onder de naam Royal Delft, heeft hij de kans gekregen om zich het vak van ontwerper eigen te maken.

Tijdens deze workshop maakt u kennis met de wijze, waarop een schildering wordt opgebracht op een keramische vaas, bord of andere vorm. Wij gaan met onze eigen pigmenten op een biscuitgebakken tegel, bordje of vaasje op dezelfde wijze een decor overbrengen. Aan het eind van de les heeft u een delfts blauw ontwerp gemaakt dat u eventueel bij Keramikos kunt laten bakken.

Zaterdag 15 april 2017 van 10.00 - 16.00 uur

Alberto Bustos

Alberto Bustos is een Spaanse keramist, die zich heeft gespecialiseerd in het bouwen van kwetsbare en tegelijk robuuste drie dimensionale sculpturen van klei, waarin beweging een belangrijke rol speelt.

Begonnen met schilderen op elke mogelijke ondergrond en in elk formaat besloot hij toch, gegrepen door het materiaal, met klei verder te gaan. Alberto legt in een driedaags seminar zijn fascinerende en complexe werkwijze uit en laat de cursisten een keramisch werkstuk maken, naar zijn technieken.

Vrijdag 28 t/m 30 april van 10.00 - 16.00.

Kosten: € 285- inclusief materiaal en lunch

RAKUVARIA-LIVE !

keramiek
festival

volg mij !!

PINKSTEREN
zo & ma

www.rakuvaria.com

Krenten uit de pap

Hoogtepunten uit de collectie Doensen

20-1 t/m
7-5 2017

KERAMIEKCENTRUM TIENDSCHUUR TEGELEN

Kasteellaan 8 • 5932 AG Tegelen NL • www.tiendschuur.net • Tel. +31 (0)77-3260213
Openingstijden: dinsdag t/m zondag van 11.00-17.00 uur.

MET WERK VAN:

Beate Andersen, Hans Munck Andersen, Arnold Annen, Arne Åse, Gordon Baldwin, Jeroen Bechtold, Karen Bennicke, Mieke Blits, Inez de Booi, Simone ten Bosch, Wim Borst, Rob Brandt, Marianne van den Breeden, Alison Britton, Gisèle Buthod-Garçon, Noor Camstra, Joan Carillo, Robert Cooper, Lies Cosijn, Heidi Daamen, Philippe Dubuc, Sheila Fournier, Pascal Geoffroy, Maggi Giles, May An Go, Horst Göbbels, Linda Gunn-Russell, Babs Haenen, Susanne Hahn, Nirdosh Petra van Heesbeen, Vilma Henkelman, Netty van den Heuvel, Marja Hooft, Kees Hoogendam, Annikki Hovisaari, Guul Jacobs, Karin Järvinen, Hans de Jong, Harm Kamerlingh Onnes, Klaartje Kamermans, Walter Keeler, Yvonne Kleinveld, Lily ter Kuile, Michel Kuipers, Sonja Landweer, Geert Lap, Jeanet Leach, Leo Leewis, Alexander Lichtveld, Dick Lion, Johan van Loon, Carol McNicoll, Bodil Manz, Richard Manz, David Miller, Roel Mollema, Jet Mous, Kojin Nagami, Thomas Naethe, Barbara Nanning, Beate Nieuwenburg, Heleen van Nieuwland, Mieke Oldenburg, Marijke van Os, Colin Pearson, Henry Pim, Paulien Ploeger, Jacqui Poncelet, Veronika Pöschl, Peder Rasmussen, Etie van Rees, Anton Reijnders, Kees van Renssen, Jane Reumert, Corien Ridderikhoff, Lucie Rie, David Roberts, Johnny Rolf, Jan de Rooden, Natale Sapone, Alev Siesbye, Sandy Simon, Richard Slee, Martin Smith, Hein Severijns, Pieter Stockmans, Angus Suttie, Geoffrey Swindell, Henriëtte Syatauw, Janice Tchalenko, Anneke Teulings, Ad Timmermans, Marianne De Trey, Norman Trapman, Jan van der Vaart, Hanneke Verhey, Petri Voet, Irene Vonck, John Ward, Diet Wiegmans, Christian Wisse, Henk Wolvers, Natscha Zaludova en meer.

25e Internationale Keramiekmart **Dwingeloo**

90 keramisten
Diverse demonstraties
en attracties

Hemelvaartsdag
Donderdag
25 mei 2017

10.00 tot 17.00 uur
De Brink - Dwingeloo
Entree €3,-
kinderen tot 12 jaar gratis

Winnaar 2016
Joke Dekker

www.keramiekmartdwingeloo.nl

SCULPTURALE EXPRESSIE

Al sinds meer dan 25 jaar organiseert Atelier du Mouton d'Argile wekelijkse workshops beeldhouwen en boetseren.

Aan de voet van de Pyreneeën (60 km ten zuid van Toulouse). 3-8 juli, 14-19 aug, 28 aug-2 sept. Kleine groep: 6 uur les per dag, Vakk. docent, in pracht natuur en pracht atelier. Voll. pension. Nederlandstalig.

guy.gosselin@wanadoo.fr, moutondargile.com

0033 468 60 19 12 of 0033 611 67 03 25

Like de kleine K
op **Facebook!**

Uw advertentie hier?
Zichtbaar voor nu meer
dan 4.000 abonnees?

De tarieven
blijven in 2017 even
voordelig als in 2016:

1/1 pagina € 249,-

1/2 pagina € 129,-

1/4 pagina € 69,-

1/8 pagina € 39,-

Of een regeladvertentie
voor € 1,50 per regel.

Neem **contact** op!

Nieuwe adverteerders
krijgen de eerste
plaatsing gratis.

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS!

Zij zorgen er

**- samen met vrienden en donateurs -
voor dat u dit blad gratis kunt
lezen...**

MARIA TEN KORTENAAR – KARIN HEEMAN MASTERCLASS “NERIKOMI” 26-27-28 JUNI

Deze Masterclass wordt gegeven door Maria ten Kortenaar in samenwerking met Karin Heeman in Karin's atelier in Frankrijk.

Gedurende deze drie dagen leer je te werken met gekleurd porselein/steengoed. Je leert verschillende kleurschakeringen maken en kleurrijke patronen ontwerpen. Dat is een tijdrovend precisiewerk, maar met overweldigende resultaten. Het gaat om het proces van je eigen kleuren en patronen leren maken, aan het eind bouw je een klein object met deze kleurrijke patronen. Lestijden: 10.00 - 12.30 - Lunch - 14.00 - 17.30.

Het maximum aantal cursisten is acht. Totale kosten: € 375,- inclusief alle materialen en lunches. Lokatie: “Château de Barry” – 47140 Aurdou (Lot et Garonne) Frankrijk

E-mail Maria E-mail Karin

DIT IS EEN REGELADVERTENTIE. Dus zonder plaatjes. En dus goedkoper: maar € 1,50 / regel. Naar wens uitgevoerd: met **kleur**, **cursief** of **vet**.

EEN GROTE KOP KOST NIETS EXTRA! Er gaan dan wel minder tekens op een regel... Dit jaar de eerste plaatsing gratis! Deze advertentie kost € 10,50. **Klik** om contact op te nemen.

**Advertentiemateriaal voor het volgende
nummer graag aanleveren
voor 15 april**

Kleispul

klei, gereedschappen,
grondstoffen, glazuren
Musselweg 119, Mussel
www.kleispul.nl

Schrijven voor de kleine K?

Ook een passie voor keramiek én voor schrijven?

Meld je aan!

Word deel van het succes!

De kleine

Samen weten we méér

De F is weer in de maand. De F van Fe_2O_3 ,
van Functioneel, van Figuratief. Maar ook van
Fouten, Formules, **V**ragen en Fritten.
Formuleer je vraag op het **kleine K** Forum.

Foto van de maand

Keramik op de begraafplaats, Limoges (FR), foto: Mels Boom

Ook een leuke of mooie of interessante of gekke foto? Stuur hem op om hier te publiceren!

Podium

Heerlijke Podiumdag

Eindelijk! 25 maart organiseerde Tineke van Gils – na tien jaar! – weer een Podiumdag: twee keramisten die een dag lang al hun technische vaardigheden vertonen op een podium, tot in detail te volgen op het grote scherm op de achtergrond.

Deze keer vond het evenement plaats in het intieme Rietveld theater in Delft. Het was Tineke zelf die haar technieken presenteerde, samen met Harm van der Zeeuw. Het werk van beide keramisten kon geen grotere tegenstelling vormen: de fraai vormgegeven gedraaide porseleinen kopjes en ander gebruiksgoed van Tineke van Gils versus de ruwe, bonkige, dramatische figuren van Harm van der Zeeuw. Twee tegenpolen, dat maakte het extra interessant. Om en om gaven ze acte de présence, beiden met veel passie en humor. Voor het verzamelde publiek was het een dag lang smullen. Voor een ieder die er niet was: U hebt wat gemist!

Harm van der Zeeuw vindt zijn inspiratie in gewone gebruiksvoorwerpen, waar hij vervolgens een heel eigen verhaal van maakt: versmeltingen van mensen of dieren met motoronderdelen of andere voorwerpen, aangevuld met allerlei ijzerwaren, alles nagemaakt in klei en voorzien van intrigerende titels. 'Aaneengesmeed' met moeren – ook al nagemaakt van klei – om het 'echter' te maken. Vaak zitten er ook wielen aan, dat geeft beweging, zo weet hij. Het oppervlak is verweerd, alsof het werk door de tijd heen geslipt is, met grof gebarsten klei en gecraqueleerde sliblagen. Glazuren gebruikt hij niet, de kleur komt van de porselein- en zwarte steengoedklei die hij gebruikt.

Tijdens deze Podiumdag liet Harm zien hoe hij een beeld opbouwt – een grote oude koffieketel omgebouwd tot een voertuig, met een hondje. Van de oorspronkelijke aluminium ketel was een tweedelige gipsen drukmal gemaakt, waarin hij tijdens zijn presentatie stukken klei drukte. Na het aan elkaar lassen van beide helften van de ketel, begon het verdere opbouwwerk: een as voor de wielen, een plateautje waar het motortje op kwam, en tot slot het hondje. De ketel werd ingeslibt met een wit slib – eigen recept – dat sterk craqueleert, een goede ondergrond voor de oxides die hij – na de biscuitstook – inwast om het geheel een verweerd uiterlijk te geven.

De in 1964 uit de Limburgse klei getrokken Harm van der Zeeuw groeide op temidden van steenbakkerijen en kleiateliers. Na wat omzwervingen – hij was onder meer bakker – kwam hij terecht bij Wienerberger, een producent in keramische bouw- en bestratingsmaterialen, waar hij nu alweer vijftientig jaar werkt als kwaliteitsmanager op de afdeling Productontwikkeling. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, en na een jaar in de leer geweest te zijn bij keramist Toon Thijs in Nijmegen, heeft hij – naast zijn baan bij Wienerberger – nu al weer twaalf jaar zijn eigen atelier. Dankzij zijn veertienjarige ervaring als bakker heeft hij een hoge kwaliteit ontwikkeld in het decoreren van keramiek, en ook de bakkersgereedschapjes zijn nog van veel nut. Bij zijn industrieel-keramische werkgever Wienerberger kon hij vele vaktechnische opleidingen volgen en mag hij gebruik maken van de 100 meter lange en 2,3 meter hoge tunneloven. Maar inmiddels stookt hij zijn werk in een houtoven om te kunnen reduceren en te flashen, zodat het werk er nog ‘echter’ uit ziet. Hij heeft zijn eigen weg gevonden.

Tineke van Gils is een alleskunner en is niet alleen een productiedraaier – ze schat dat ze inmiddels tegen de half miljoen stuks aan zit... – maar ze mag ook graag improviseren én samenwerken met anderen. En dus begon ze haar presentatie met het ‘doorgeefvogeltje’. Samen met iemand uit het publiek bouwde ze twee vogels op, die steeds aan elkaar werden doorgegeven om telkens weer een volgend onderdeel toe te voegen. Steeds reagerend op elkaars werk, voortdurend kijkend wat het uitgangspunt is. Spelen. Onderwijl tal van tips aanrijkend, zoals ‘het korte touwtje’: een 20 centimeter lang touwtje aan een plastic roerstaafje, om van de mast te kunnen lossen. Elke cursist van Tineke heeft er een. En: ‘Centreren is minder belangrijk. Vooral doorgaan. Denken met je handen, niet met je hoofd. Recht fietsen doe je ook niet door steeds naar het stuur te kijken...’

Na het doorgeefvogeltje ging Tineke verder met de vierkante dekselpot: een op zijn kop gedraaide pot, daarna hoekig vervormd, waar een gedraaide bodem en ook nog een extra bovendeel aan werden toegevoegd. Na een volgende wisseling met Harm begon ze aan een abstracte buste met een conische kop. Tussendoor was er nog een kleinere vierkante dekselpot. Dan weer verder met de grote vierkante pot waar deuken in werden gezet en een deksel voor werd gemaakt. Even

nog een mooi kussentje voor een door Harm gemaakt hoofdje. Dan weer verder met de abstracte buste. Tot slot werd de kleine vierkante dekselpot afgemaakt: een rechthoekig vak met slib op een van de zijden, waarop een heel dun plaatje klei werd aangebracht. Een nieuwe techniek.

Tineke is al sinds 1984 bezig met keramiek en aanvankelijk altijd met gebruiksgoed. Maar na tien jaar kwam plots de twijfel: 'Op een gegeven moment stelde ik mijzelf de vraag: Maak ik serviesgoed omdat dat het mooiste is wat ik kan doen of omdat ik niks anders kan? Ik ben toen dingen gaan uitproberen zoals tollen en urnen. Vraag me niet of mijn hart hierin zat, maar ik moest deze weg langs, een antwoord vinden op die vraag.' En zo maakte haar werk een hele ontwikkeling door, waarbij de draaischijf wel steeds het vertrekpunt bleef. Via meer dan menshoge objecten, driepoten van conisch gedraaide vormen die overgingen in torso's van onderlichamen, conische koppen, naar een soort hoornschelpen. En uiteindelijk... 'Dertig jaar geleden ben ik begonnen met een theepotje. Ik moest een omweg maken om weer terug te komen bij wat echt bij me hoort...' Gebruiksgoed is nog steeds haar ding, rijker geworden door haar zelfgekozen omweg. En binnen de begrenzing van de draaischijf, zoekt ze de grenzen op: scheef draaien, ongecentreerd, op zijn kop, met tussenlagen etc. Maar altijd met het zo heel eigen handschrift van Tineke van Gils.

Het 'zware' werk van Harm van der Zeeuw tegenover het lichtvoetige porselein van Tineke van Gils. Een mooie tegenstelling. Een inspirerende dag. Er zijn plannen om het evenement jaarlijks te laten plaatsvinden, wat vroeger in maart. Graag!

Wie nog een glimp wil opvangen van de veelzijdige vaardigheden van Tineke van Gils, kijk in *de kleine K* nr. 4, *het grote K* boek én [op youtube](#) op het kanaal van Mels Boom. Zowel in stap-voor-stap foto's als in de film laat Tineke zien hoe zij met gedraaide onderdelen en een gemarmerde strook porseleinklei een beker maakt.

Tekst en foto's: Yna van der Meulen

Een verrassend cadeautje

Vanwege de betrokkenheid van **Cor Unum** bij het opleiden van jong keramisch ontwerptalent, worden studenten aan de opleidingen voor Kunst- en Vormgeving door dit keramisch atelier jaarlijks uitgedaagd deel te nemen aan een ontwerpwedstrijd.

De wedstrijd, die dit jaar de vijfde editie kende en zich elk jaar op een ander thema focust, stond dit jaar in het teken van *Visions of Utopia*, een thema dat werd gekozen in het kader van het designjaar *Van Mondriaan tot Dutch Design*, waarbij stil wordt gestaan bij 100 jaar De Stijl. Deelnemers werd gevraagd binnen dit thema producten te ontwerpen voor *Cocktails & Appetizers*.

Bijna 70 studenten schreven zich in voor de wedstrijd en daaruit werden 17 ontwerpen genomineerd. Deze werden beoordeeld door een jury die bestond uit Sergio Herman (chefkok), Jacco La Gasse (The Jane en Pure C), Mary Hessing (founder WOTH, Wonderful Things magazine), Fredric Baas (conservator Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch), Jeroen Wand (ontwerper), Floris Hovers (ontwerper) en Charlotte Landsheer (ontwerper).

Winnaars

De winnende inzending was van Sjors Driessen voor zijn *A Musing Tale*: een driedelig object dat bestaat uit een glas op voet, waarop een porceleinen ei met een gouden bovenzijde rust. Een plaatje scheidt dop en ei en daarop kan een amuse gepresenteerd worden. In de onderste helft van het ei kan een delicatessie en het glas is ten slotte bedoeld voor de cocktail.

De tweede prijs ging naar het ontwerp *Met je neus in de boter* van Simone Doesburg, een kommetje voor een drinkbare amuse, met kleine uitsparingen waarin kruiden naar keuze kunnen worden geplaatst. 'Het kietelt je zintuigen wakker voor de rest van het diner', aldus de ontwerpster. Maud Timmermans en Aimee Selling legden beslag op de derde prijs met *Fold*, bordjes in de vorm van de hand zodat het servies aanvoelt als een tweede huid.

Drie mooie invullingen van de wedstrijd doelstelling: het geven van een extra impuls aan kennisontwikkeling op het gebied van keramische vormgeving en -productie binnen het onderwijs.

Post Imperial Porcelain – New Guan Ware

*Naar aanleiding van de tentoonstelling Verboden porselein – Exclusief voor de keizer in Museum Prinsenhof Delft organiseert **Galerie Terra Delft** parallel een expositie geïnspireerd op keizerlijk porselein. Jackson Li, oprichter van internationaal keramiek-centrum Sanbao in Jingdezhen, onderzocht oude technieken en toont zijn moderne interpretaties.*

Als er aan het begin van de jaren tachtig van de 20e eeuw bij de sloop van gebouwen in Jingdezhen oude porseleinovens worden gevonden, wordt deze kans benut om veel van de porseleinschatten op te graven. In deze stad werd veel porselein voor het keizerlijk hof gemaakt. Met deze tentoonstelling heeft Museum Prinsenhof Delft een primeur: de voorwerpen worden voor het eerst buiten Azië getoond.

Jackson Li is behalve kunstenaar ook oprichter van Sanbao, een internationaal keramisch instituut net buiten Jingdezhen. Daar startte in 2012 de samenwerking tussen Galerie Terra Delft en China. Reden voor de oprichting was Li's wens om deze oorspronkelijke nederzetting te behoeden voor de razendsnelle modernisering in China. Het authentieke dorpje van weleer is nu een oase waar kunstenaars uit de hele wereld elkaar ontmoeten en keramiek maken.

Het besef van zijn verantwoordelijkheid om authentieke aspecten en technieken te beschermen heeft Jackson Li ertoe gebracht het keizerlijk porselein te onderzoeken, te beschrijven en voort te zetten in een hedendaagse versie. De expositie laat de resultaten hiervan zien. Een serie porseleinen vormen die met de hand beschilderd zijn volgens de oude technieken, maar met hedendaagse decoraties.

Een aantal werken zal ook in museum Prinsenhof Delft getoond worden als verwijzing naar de tentoonstelling in de galerie. Er verschijnt een catalogus, waarin alle werken zijn opgenomen. Alle werken zijn te koop.

Deze tentoonstelling bij **Terra** is open van 8 april t/m 21 mei. In het laatste weekend van 20 en 21 mei zal Jackson Li aanwezig zijn en zijn decoraties op papier demonstreren.

Seladonmeister

China is in trek. Het is dan ook fantastisch om te zien wat een mooi werk er vandaan kan komen. De kleine **K** mocht alvast bij Keramiek-museum **Westerwald** een kijkje komen nemen naar het moderne Chinese celadonwerk uit Longquan. Prachtig werk, teruggrijpend op de eeuwenoude traditie.

In de tentoonstelling worden meer dan 120 werken van 16 Chinese kunstenaars getoond. Er zijn belangrijke bij, zoals Mao Zengcong, de 'grote meester van het Chinese kunstambacht', die – net als een paar andere deelnemers – op de Chinese cultuurerfgoedlijst staat. Het is dan ook echt kwaliteitswerk, hoewel ik er persoonlijk toch wel een paar stukken bij vind met wat kitscherige trekjes. Geweldig zijn de stukken waar olifanten, waterbuffels of draken als het ware baden in het celadonglazuur.

Longquan, ongeveer tweehonderd kilometer ten zuidoosten van Jingdezhen, was al heel vroeg een van de centra waar (zuidelijk) celadon geproduceerd werd. De verplaatsing van de hoofdstad naar het nabijgelegen Hangzhou aan het einde van de Song-dynastie was een enorme stimulans voor de kwaliteit en het volume. Zeker vijfhonderd jaar lang werd in Longquan celadon vervaardigd en tegenwoordig is het weer terug.

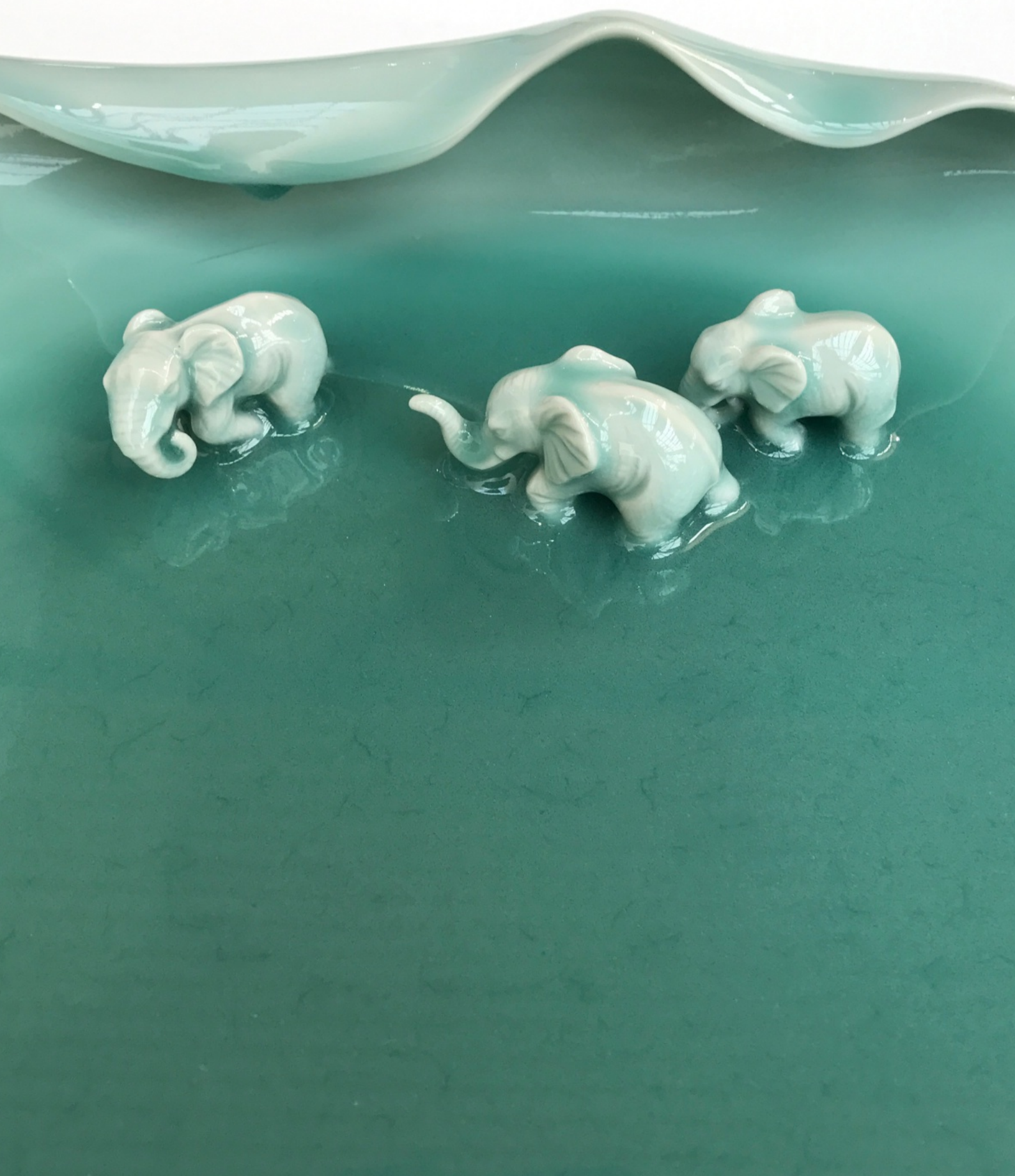
Bij het bekijken van de tentoonstelling waant men zich inderdaad in een moderne Song-omgeving. Het zijn vaak dezelfde vormen, kleuren en craquelures als vroeger, maar dan glanzender, helderder. Als nieuw. En daardoor wat minder mysterieus. Ook het snijwerk en de applicaties zijn duidelijk op Song geïnspireerd.

De tentoonstelling is zeer de moeite waard. Gecombineerd met atelier- en galeriebezoeken in deze keramiekplaats én de mooie natuur van het Westerwald een leuk uitstapje.

2 april t/m 28 mei
Keramiekmuseum Westerwald
Lindenstrasse 13
56203 Höhr-Grenzhausen
Duitsland
Open: dinsdag en donderdag t/m zondag
10 - 17, woensdag 10 - 18

Maastrichts porselein

Wie in Maastricht de meest recente hotspot wil bezoeken, komt al snel uit bij het Sphinxkwartier. Aan de overkant van het Eiffelgebouw, waar Sphinx nog niet zolang geleden sanitair produceerde, ontstaat momenteel een nieuwe plek voor cultuur en creatie.

In 2015 heeft ook *Vormstof* zich genesteld in het Sphinxkwartier. Dit is een initiatief van JAS/MV om het ooit zo gewaardeerde Maastrichtse porselein op bescheiden schaal weer zichtbaar te maken door middel van co-creaties, workshops, werksessies en presentaties. Zowel de ruimte als de ligging van het bedrijf zijn daar ideaal voor. Sinds de komst van filmhuis Lumière afgelopen jaar wordt de wijk steeds vaker bezocht door een internationaal publiek. Soms zijn de bezoekers zo enthousiast dat ze meteen aan de slag willen. Het komt een enkele keer voor dat mensen die de stad voor een paar dagen bezoeken, zomaar een middag willen werken met porselein.

‘Maar vaker nodigen we geïnteresseerden uit voor een geplande en gespecialiseerde werksessie of Masterclass. Wij vinden het belangrijk dat ook mensen die niet met keramiek werken zich uitgenodigd voelen. Uiteindelijk is het doel van *Vormstof* om een nieuw draagvlak te creëren voor het materieel en immaterieel erfgoed van porselein.’ *Vormstof* werkt samen met architecten en meerdere opleidingen binnen en buiten de regio, zoals de ABK Maastricht en de Master Architectuur TU in Delft. Maar gemeentelijke instellingen als Centre Céramique en *the artists & the others* spelen ook een rol van betekenis.

‘Maastricht heeft als enige porseleinfabriek in Nederland gedurende 130 jaar een porseleinin-dustrie draaiende weten te houden. Wij als *Vormstof* vinden dat we daar trots op mogen zijn en we dragen dit graag uit. Met name de hoge temperatuur en het type porselein waar Maastricht zich in specialiseerde, vereist een specifieke kennis en kunde. Doordat JAS/MV veel samenwerkte met Mosa is een deel van die kennis in huis. Er bestaat veel behoefte aan deze oude kennis en technieken. Ook op jonge mensen heeft het een grote aantrekkingskracht. Op zaterdag 13, 20 en 27 mei zullen we werksessies en Masterclasses aanbieden.’
Interesse? [Klik hier](#).

Design#2

In deze tentoonstelling demonstreren vijf ontwerpers hoe zij keramiek en licht combineren en tot een schitterend schouwspel komen. Er zijn hangende en staande lampen te zien, maar ook projecties op porselein en een gigantische lichtgevende installatie.

Keramiek lijkt door zijn massieve karakter niet geschikt om te combineren met licht. Nederlandse ontwerpers staan er echter om bekend dat zij op originele en onconventionele wijze omgaan met hun materiaal. Een voorbeeld hiervan is Floris Wubben. Hij schilfert zijn porseleinen lampen met een gasbrander af, waardoor het doorschijnende effect van het materiaal versterkt wordt.

Het ontwerpersduo Kranen/Gille ontwerpt speciaal voor deze tentoonstelling een lichtinstallatie uit keramische tegels, old skool koperen verbindingen en LED-verlichting. De installatie vormt een lichtgevend landschap bij nacht. Alsof je bij heldere hemel over de polder vliegt. Bovendien zijn er ook diverse lampen van het ontwerpersduo te zien die gemaakt zijn voor het keramiekatelier Cor Unum.

t/m 5 november
Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Sexy ceramics

Historische afbeeldingen, verborgen symbolen en bekende liefdesverhalen uit Oost en West vormen een belangrijk onderdeel van deze tentoonstelling. Courtisanes, femmes fatales, sensuele muiltjes en ondeugende herderstaferelen tonen een wereld vol verleiding. Het explicietere werk zal te zien zijn in de zaal met de peep-show, waarvoor een leeftijdsgrens van 16 jaar gehanteerd wordt.

De voorwerpen die getoond worden, komen uit de privécollectie van kunstverzamelaar Ferry Bertholet, kunstschilder, schrijver, collectionneur en restaurator. Hij werd geboren in 1952 en studeerde van 1970 tot 1976 aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunst in Amsterdam. Hij staat bekend als kenner van Chinese erotische kunst en Japanse prenten. Van zijn hand zijn inmiddels zes kunstboeken in verschillende talen uitgebracht. In 2014 was de Chinese erotische collectie van Bertholet te zien in Sotheby's Art Gallery te Hong Kong. Vervolgens werden enkele van de belangrijkste stukken gebruikt in tentoonstellingen van het British Museum, het Berkeley Art Museum, De Nieuwe Kerk en het Rijksmuseum te Amsterdam.

t/m 9 juli
Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Doorzicht

Een tentoonstelling met abstracte werken in verschillende technieken: keramiek, schilderkunst en installaties. Maar met een grote mate van onderlinge verwantschap: verstillings, esthetiek en ritme. Drie kunstenaars bouwen met deze twee betekenissen van *Doorzicht* hun werk op. Ogenschijnlijk resulterend in eenvoudige vormen en kleurenschema's. Maar deze komen voort uit doorwrochte, veelal mathematische constructies enerzijds en artistieke speelsheid anderzijds.

Keramist Eefje van den Braak werkt van de drie het meest gestructureerd en planmatig. Haar materiaal, keramiek, vraagt daar waarschijnlijk ook om.

t/m 16 april
Kunstruimte KuuB
Pieterstraat 3
3512 JT Utrecht
Open: donderdag t/m zondag 13 - 18

lees
meer

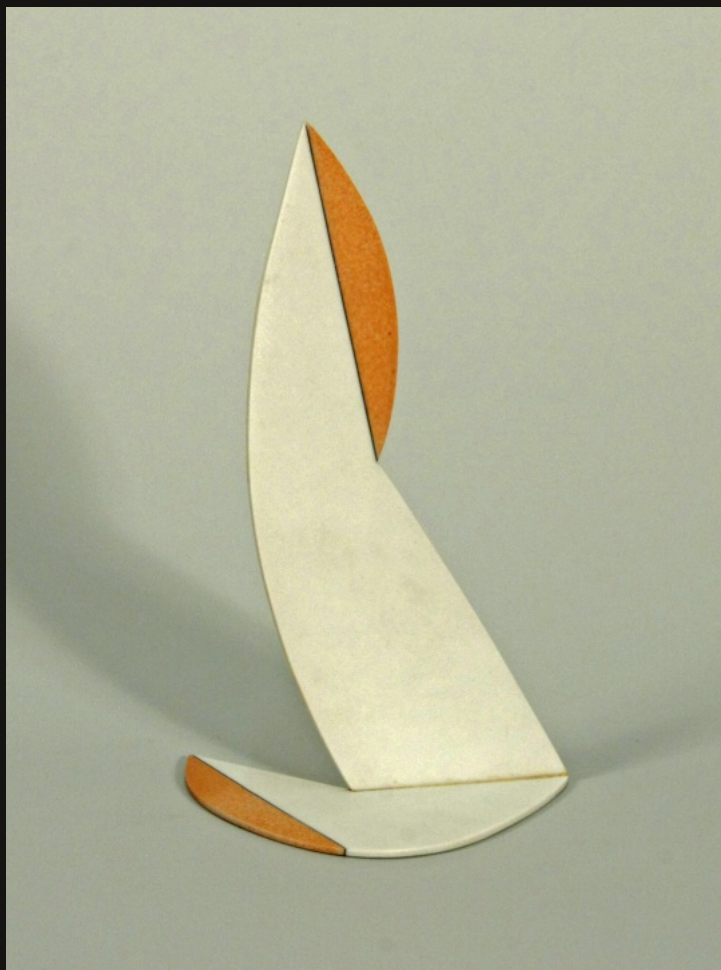

Verboden porselein

Aan het begin van de jaren tachtig van de 20e eeuw worden in de Chinese stad Jingdezhen enorme hoeveelheden Ming-porselein opgegraven. De archeologische vondst zet de keramiekwereld op zijn kop: het gaat om het allervroegste porselein dat speciaal voor de keizers van China werd vervaardigd. Het keizerlijk hof in Beijing heeft het echter nooit bereikt. In *Verboden porselein – Exclusief voor de keizer* krijgen deze fijn gedecoreerde objecten na 500 jaar alsnog de aandacht die zij verdienen. In Museum Prinsenhof Delft zijn ze voor het eerst buiten Azië te zien.

8 april t/m 9 juli
Museum Prinsenhof Delft
Sint Agathaplein 1
2611 HR Delft
Open: elke dag 11 - 17

lees
meer

Krenten uit de pap

Keramikcentrum Tiendschuur laat de topstukken zien uit de verzameling die Keramikcentrum Tiendschuur in de zomer van 2016 als schenking ontving van Pieter Doensen. Er is internationale en nationale hedendaagse keramiek te zien uit de periode 1953 tot en met 1995. Van autonoom werk tot design voor bekende porseleinfabrieken. Lucie Rie, Etie van Rees, Heidi Daamen, Jan van der Vaart, Johan van Loon, Geert Lap, Babs Haenen, Irene Vonck en vele anderen maken deel uit van deze indrukwekkende tentoonstelling.

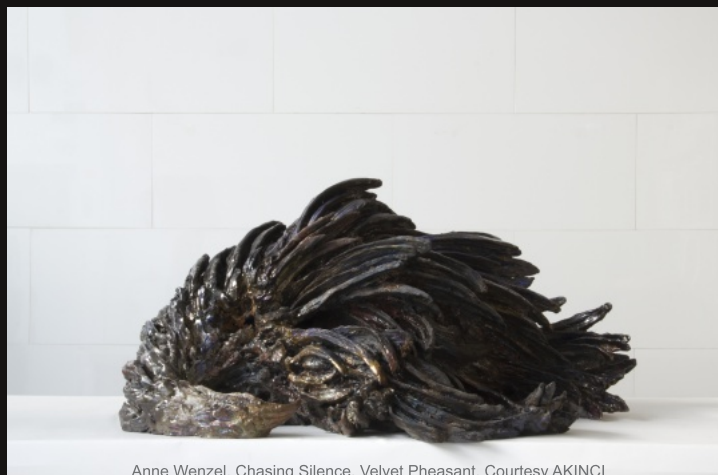
t/m 7 mei

Keramikcentrum Tiendschuur
Kasteellaan 8

5932 AG Tegelen

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Anne Wenzel, Chasing Silence, Velvet Pheasant. Courtesy AKINCI

Chasing Silence

Het Prinsessehof presenteert het nieuwste werk van Anne Wenzel. De kunstenaar werkte twee jaar aan haar serie *Chasing Silence*, die nu voor het eerst te zien is. Wenzel liet zich hiervoor inspireren door vanitasstillevens uit de Gouden Eeuw. Ze toont beelden van vogels die verstild op een enorme tafel liggen. Hun donkere veren schitteren en glanzen. Zelfs in de nabijheid van de dood bezitten de vogels kracht en schoonheid. Ze herinneren ons aan de pracht van het leven.

In vanitasstillevens staan de dood en de vergankelijkheid van het leven centraal, in de schilderkunst vaak geïllustreerd met schedels, gedoofte kaarsen en verwelkte bloemen. Wenzel brengt met haar keramisch werk een ode aan dit thema.

Bijzonder aan de serie is de donkere en toch kleurrijke uitstraling van de beelden. Door het gebruik van raku, een techniek die op een dergelijke schaal ongekend is, ontstaat een rijke schakering van kleuren op de zwartgeblakerde keramiek. Met veren, schitterend en glanzend, stijgt de schoonheid van Wenzels vogels krachtig uit boven hun weerloze verstilling: fenixen die uit hun eigen as herrijzen.

t/m 8 oktober

Keramiekmuseum Prinsessehof
Grote Kerkstraat 11

8911 DZ Leeuwarden

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Maranke Thunig de Vos

Maranke Thunig de Vos (1978) werkt sinds haar zestiende met klei, en sinds haar eenentwintigste hoofdzakelijk met porselein. In 2008 opende ze een keramiekwerkplaats en showroom, WAUWdesign in Kopenhagen, samen met Susi Krull. Zij is ook keramiste en glasdesigner. Begin 2016 heeft Maranke ervoor gekozen om naar haar man in Duitsland te verhuizen. Sindsdien heeft ze een werkplaats in Bischofswerda, waar ze werk maakt onder de naam Maranke Thunig Porzellan.

Over haar werk zegt ze zelf:

‘Het meeste van mijn werk wordt gedraaid op de draaischijf uit Engels Royal Porcelain. Ik werk zowel vrij als in kleine series. Mijn series gebruiksgoed variëren van minimalistische zuivere vormen tot meer organische die de plasticiteit van het materiaal accentueren. Ik heb een grote passie voor glazuur. De zelf ontwikkelde glazuren combineer ik op mijn werk en laat deze vrij over elkaar heen lopen. Mijn kristalglazuren worden altijd met een onderglazuur gecombineerd, waardoor deze een moderne en frisse indruk maken. Deze glazuurtechniek is door de jaren heen mijn handschrift geworden en zorgt voor ontelbare kleurencombinaties en structuren. Elk product is een unicum.’

t/m 8 april

Galerie Theemaas

Karel Doormanstraat 469

3012 GH Rotterdam

Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30

zondag 12 - 17

lees
meer

Nicholas Marsh

Dat het leven één grote reis is weet Nicholas als geen ander. Hij heeft het voorrecht om te wonen en te werken in een verscheidenheid aan plaatsen in de wereld. En iedere plek heeft invloed op zijn denken en maken. Het is en blijft een eclectische rit. Momenteel woont hij in Engeland in een oud mijnwerkersdorp waar zijn grootvader nog naar kolen groef. De aanwezigheid van voorouderlijke roots zie je uiteraard weer terug in zijn werk.

9 april t/m 20 mei

Galerie Theemaas

Karel Doormanstraat 469

3012 GH Rotterdam

Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30

zondag 12 - 17

lees
meer

Herzlichen Glückwunsch!

Het Keramion in Frechen (DU) bestaat 15 jaar. Destijds werd de verzameling van de voormalige producent van steengoed artikelen Dr. Gottfried Cremer en die van het keramiek-museum van Frechen samengevoegd in een futuristisch gebouw.

In de voorbije jaren werd de verzameling verder uitgebreid met diverse schenkingen. Het museum laat de hoogtepunten daarvan tijdens deze nieuwe tentoonstelling zien.

t/m 4 februari 2018

Keramion

Bonnstraße 12

50226 Frechen

Duitsland

Open: dinsdag t/m vrijdag 10 - 17

zaterdag 14 - 17

lees
meer

Open atelier

Eén Nederlandse en drie Chinese kunstenaars werken aan nieuwe objecten in een openbaar atelier aan de Nieuwe Langendijk 6A. Zo wordt de stedenband Jingdezhen-Delft opnieuw een gezicht gegeven. Het leegstaande winkelpand is getransformeerd tot een broedplaats van creativiteit, waarin het publiek welkom is om het werkproces te volgen.

Simone Haak, keramisch kunstenaar en mede-eigenaar van Galerie Terra Delft, is aanwezig als begeleider en maker. De Chinese kunstenaars Wenna, Xiao Tian en Li Zhen zullen demonstraties en workshops geven voor bezoekers; denk daarbij aan het draaien op een pottenbakkersschijf en het boetseren van beelden. Het door de kunstenaars vervaardigde werk wordt er geëxposeerd en is te koop. Wenna maakte tijdens een eerder verblijf in Delft een muurschildering. Inmiddels heeft zij die al op vele plaatsen gerealiseerd, in China, de VS en Frankrijk. Ook Li Zhen heeft zijn sporen in Delft nagelaten. Hij ontwerpt en draait in samenwerking met Simone Haak de porseleinen kommen, theepotten en dekseldozen van het merk Zhen Xi, dat verkrijgbaar is bij Galerie Terra in de Nieuwstraat. Het gekleurde porselein heeft een grote variatie aan groene, blauwe en bruine tinten.

t/m 30 april

Galerie Terra Delft

Nieuwstraat 7, 2611 HK Delft

Open woensdag t/m vrijdag 11 - 18

zaterdag 11 - 17

1e zondag van de maand 13 - 17

lees
meer

Zes keramisten

Höhr-Grenzhausen is een van Duitslands belangrijkste keramiekcentra, waar al meer dan vijfhonderd jaar zoutgeglazuurde producten gemaakt worden. Het herbergt het Keramikmuseum Westerwald, de Fachhochschule en natuurlijk tientallen pottenbakkerijen. Loes & Reinier International Ceramics maakte er voor de eerste expositie in 2017 een keuze uit.

t/m 2 april

Loes & Reinier International Ceramics
Korte Assenstraat 15
7411 JP Deventer

Open: donderdag t/m vrijdag 11 - 18
zaterdag 11 - 17

lees
meer

Kunstaardewerkfabriek Antheunis

Verzamelaar Peter Bierens heeft begin vorig jaar een groot deel van zijn collectie aardewerk van de Kunstaardewerkfabriek Ed. Antheunis aan Museum Gouda verkocht. Het museum besloot tot deze aankoop omdat deze fabriek in de collectie ondervertegenwoordigd was. Deze tentoonstelling in de Catharinazaal laat zien wat voor moois Antheunis aan de collectie Gouds plateel heeft toegevoegd.

t/m 28 mei

Museum Gouda
Oosthaven 9 (tevens museumwinkel)
Achter de Kerk 14 (tevens museumcafé)
2801 JX Gouda

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Zomerexpositie

Beelden in Gees laat van de zomer weer het werk van diverse keramisten zien. Dit jaar kunt u het werk bewonderen van Martin McWilliam. Hij maakt klassieke Griekse en Romeinse vormen, die er uitzien alsof ze net opgegraven zijn. Verder zijn er: Hein Severeins met zijn bekende vazen met kristalglazuur, Horst Göbbels, die dat mooie dunne porselein met gaatjes en lijntjes maakt, Nicole Thoss met lithografie en zeefdruk op keramiek, Caroline Peeters met haar bewaarplaatsen in keramiek, Jan Jacob met vrouwenbeelden, expressief en ingetogen tegelijk, en Giuseppe Lamers met zijn abstracte, hoekige figuren.

23 april t/m 24 september
Beelden in Gees
Schaapveensweg 16
7863 TE Gees
Open: woensdag t/m zondag 12 - 17

lees
meer

Maarten Baas

Het Groninger Museum presenteert de eerste grote solotentoonstelling van ontwerper Maarten Baas (1978). *Hide & Seek, Maarten Baas* laat het veelzijdige werk zien van een van de bekendste Nederlandse ontwerpers. Naast series als *Clay* en *Smoke*, waarmee Baas wereldberoemd werd, is ook nieuw werk te zien.

Zijn werk bevindt zich op het snijvlak van kunst en design en staat bekend als humoristisch, rebels en theateraal. *Hide & Seek, Maarten Baas* is een overzicht van zijn belangrijkste werk van de afgelopen 15 jaar.

Maarten Baas studeerde in 2002 af aan de prestigieuze Design Academy Eindhoven met de serie *Smoke*, waarbij hij meubilair verbrandde en vervolgens met een transparante epoxy-laag behandelde, waardoor het weer bruikbare meubelen werden. *Clay* bestaat uit handgemaakte meubelen die gemaakt zijn van synthetische klei. Het Mardini Restaurant in het Groninger Museum is volledig ingericht met deze unieke, handgemaakte *Clay*-meubelen.

t/m 24 september
Groninger Museum
Museumeiland 1
9711 ME Groningen
Open: dinsdag t/m zondag 10 - 17

lees
meer

Pottenbakkers van de Veluwe

Het Nederlands Tegelmuseum te Otterlo besteedt aandacht aan de kunstpottenbakkers die tussen 1900 en 2000 op de Veluwe werkzaam waren. Gastcurator is Ger de Ree, bekend specialist in internationale hedendaagse keramische kunst.

De 20e eeuw is een interessante eeuw geweest voor de opbloei van het pottenbakkersvak; de pottenbakker ontwikkelde zich van ambachtsman tot kunstenaar. Diverse kunstenaars die een opleiding als tekenaar hebben gevolgd en aanvankelijk als ontwerper / plateelschilder werken, keren in de jaren tien van de vorige eeuw de versierende richting van de keramiek de rug toe en worden kunstpottenbakker. Naast Bert Nienhuis – die wij niet indelen bij de *Pottenbakkers van de Veluwe* – zijn dat met name Chris Lanooy en Willem Stuurman. Er zijn op de Veluwe drie pottenbakkerscentra geweest, waar die ontwikkeling van gewoon gebruiks aardewerk naar kunstpottenbakkerij een rol heeft gespeeld: Apeldoorn, Putten en Epe. Van elk van deze centra laat de tentoonstelling de geschiedenis en pottenbakkers zien.

t/m 17 april

Het Nederlands Tegelmuseum

Eikenzoom 12

6731 BH Otterlo

Open: dinsdag t/m vrijdag 10 - 17

zaterdag en zondag 13 - 17

lees
meer

Catherine Chaillou

Bijzonder rakuwerk, met een talentvolle natuurgetrouwe weergave van dieren en planten.

In het bescheiden atelier in de tuin van haar woning, een oude school in Charenton-sur-Cher ten zuiden van Bourges, realiseert Catherine een oeuvre in klei dat zijn weerga niet kent. Of het nu kleine roofdieren zijn, zoals hermelijnen, fretten of vossen, vogels van reiger tot winterkoninkje, reptielen en amfibieën, vissen en kreeften of bloeiende irissen, Catherine portretteert ze liefdevol en met onmetelijk geduld om door middel van handvormen met verschillende soorten chamotte klei en glazuurtoepassing een levensecht beeld te scheppen. Daarbij maakte ze een bewuste keuze voor in het wild levende dieren, huisdieren interesseren haar niet zo. Hoewel zij thuis omringd is met huisdieren zoals katten en kippen, heeft ze nooit de behoefte gevoeld die uit te beelden. Liever kiest ze voor slangen, ratjes, padden en andere door de mens niet geliefde dieren. Meest Europese dieren maar om scherp te blijven maakt ze ook reizen naar verre landen om daar ervaring op te doen met andere materie, vachten, schubben, veren, huidplooien van nijlpaarden, krokodillen en walrussen. Met potlood en krijt maakt ze er op papier minutieuze voorstudies van.

23 april t/m 17 juni

Loes & Reinier International Ceramics

Korte Assenstraat 15

7411 JP Deventer

Open: donderdag t/m vrijdag 11 - 18

zaterdag 11 - 17

lees
meer

OUT-OF-THE-BOX III

HazArt in Soest viert 25 jaar exposities van hedendaagse kunst. In 1991 vond de eerste expositie van hedendaagse beeldhouwkunst plaats. Tegenwoordig zijn het allang niet meer alleen sculpturen die geëxposeerd worden, maar ook installaties, objecten, schilderijen, grafiek en dergelijke. Nu, 25 jaar later, zijn er drie bijzondere exposities gepland om dit jubileum inhoud te geven. Daarvoor is er in de archieven gedoken en zijn de namen van de kunstenaars die hier de afgelopen jaren geëxposeerd hebben bijeen gebracht.

Reflecterend op de titel van de expositie kiezen sommige kunstenaars ervoor zich in een ander materiaal uit te drukken. Dat dwingt vaak tot nieuw onderzoek en een andere beeldtaal. Dat geldt met name voor Gertjan van der Stelt, bekend van zijn keramische objecten. Hij koos voor het experiment en toont in de beeldentuin twee objecten in cortenstaal waarbij het thema 'Out-of-the-Box' letterlijk is uitgevoerd. Opvallend in deze expositie is de grote variatie in technieken en materialen en het grote vakmanschap van de kunstenaars.

t/m 6 mei

Kunststichting HazArt

Pimpelmees 3

3766 AX Soest

Open: woensdag t/m vrijdag 10 - 17

zaterdag 10 - 16

lees
meer

Foto: Yna van der Meulen

Markt & Beurs

Internationale Keramiekmarkt Dwingeloo

Op de Brink van Dwingeloo

25 mei, 10 - 17

Goudse Keramiekdagen

Op de Markt van Gouda

25 en 26 mei, 10 - 17

Internationale Glas- en Keramiekmarkt

Gemeenschapscentrum Den Breughel

B-3150 Haacht

België

28 mei, 10 - 18

Rakuvaria Festival

Ulftherhoek 25 B

5975 RG Sevenum

4 en 5 juni, 11 - 17

Blij met klei

Tuinen van het Museum der Koninklijke

Marechaussee

Buren

11 juni, 12 - 17

lees
meer

De inspiratie website:
de blik op de wereld van de keramiek
en... actueel nieuws op de
Facebookpagina

Nog meer publicaties over inspiratie en knowhow

Colofon

De kleine K

Dit onafhankelijke digitale keramiekmagazine biedt inspiratie en knowhow over keramiek. Voor amateurs en professionals. Onafhankelijk, met informatie waar u wat mee kunt.

Uitgever

Stichting k+K, secretariaat: Montpalach,
F-82140 Saint-Antonin Noble Val
deKleineK.nl,
inspiratie@ceramic.nl.

Publicatie

De kleine K verschijnt in principe op de laatste vrijdag van elke maand. Het aantal pagina's is variabel. Niet meer dan een derde van het aantal pagina's is gewijd aan advertenties.

Abonnementen

kunnen alleen online afgesloten worden. Aanmelden kan [hier](#). Wijzigen en opzeggen kan via de link in de mail, die bij aanmelding werd toegestuurd; u vindt de link ook in de mail die elke maand het verschijnen van een nieuw nummer aankondigt. Abonnementen lopen van het eerste nummer na aanmelding tot en met het laatste nummer voor opzegging.

Een aantal oudere nummers kan gratis van de website gedownload worden.

Prijs

Dit magazine is gratis. Advertenties en donaties houden het zo.

Adverteren

De tarieven zijn aantrekkelijk. Op de [tarievenkaart](#) vindt u ook informatie over aanleverspecificaties, kortingen en dergelijke. Verdere informatie kunt u [aanvragen](#). Door te adverteren sponsort u *de kleine K* en werkt u mee aan continuïteit.

Geïnspireerd?

Investeer in verrijking van de keramiekwereld en houd *de kleine K* gratis. Dat kan door [vriend](#) te worden, te doneren of te adverteren. Elke donatie is welkom. Maak een bedrag over naar IBAN NL68INGB0007343733 t.n.v. Stichting k+K.

Inhoud

Samenstelling en grafische vormgeving, teksten (tenzij anders aangegeven): Mels Boom. Foto-verantwoording: als door kunstenaars geleverd. Aan deze uitgave droegen bij: Carolyn Genders, Elvira Groenewoud, Sander Hendriks, Yna van der Meulen, Janina Myronova, Rizu Takahashi en Anneke de Witte.

Kopij

Werk mee aan een volgende uitgave! Kopij kan, alleen in digitale vorm, altijd ingeleverd worden bij inspiratie@ceramic.nl. Beeldmateriaal moet van voldoende resolutie zijn (minstens 1500 x 2500 pixels, niet gecomprimeerd) en vrij van rechten. De inzender van tekst en beeldmateriaal vrijwaart de uitgever voor aanspraken van derden. Teksten en afbeeldingen kunnen bewerkt worden.

Het maken van keramiek is niet altijd zonder risico's; goede voorbereiding en kennis terzake is noodzakelijk. De informatie in deze uitgave is met zorg samengesteld, maar de samenstellers kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor de juistheid ervan.

© Alle rechten voorbehouden. Teksten en afbeeldingen in deze uitgave zijn beschermd tegen kopiëren. Het opheffen van deze bescherming is niet toegestaan. Printen voor eigen gebruik, kopiëren van de integrale uitgave en het doorgeven daarvan mogen wel.

[inspiratie website](#) | [contact](#) | [gratis abonnement](#)

[Download](#) verschenen nummers.

Bezoek de [Facebookpagina](#) met actueel nieuws of het [forum](#) voor vragen en opmerkingen.

